

## **Türkiye’de Teknoloji Geliştirme Bölgelerine Sağlanan Teşvikler ve Muhasebe Uygulamaları**

### **Incentives and Accounting Practices Provided to Technology Development Zones in Türkiye**

**Abitter ÖZULUCAN\***

Makale Geliş Tarihi / Received : 09.06.2025  
Makale Kabul Tarihi / Accepted : 14.11.2025

#### **ÖZET**

Ekonomik olarak kalkınmak ve rekabetten üstün çıkmak isteyen ülkeler, ileri düzeyde bilgi, teknoloji, inovasyon ve özellikle katma değeri yüksek üretim konusunda daha bilinçli hareket etmek zorundadırlar. Bu nedenle tüm dünyada olduğu gibi Türkiye’de de (özellikle son yıllarda) Teknoloji Geliştirme Bölgelerinde (TGB’lerde) faaliyet gösteren işletmeler, çok daha fazla teşvik ve destek alabilme olanağına sahiptirler. Pek tabii ki teşvik ve diğer desteklerin temel amacı; küresel ölçekte fiyat ve kalite yönünden rekabet edebilecek işletmelerin sayısını artırarak sürekliliklerini sağlayabilmek, istihdamı artırabilmek, beyin göçünün önlenmesini ve hatta tersine beyin göçünü sağlayabilmek, teknolojik üstünlük sağlayarak stratejik değeri olan katma değeri yüksek ürünler üretebilmek ve ülkeye döviz girişini artırabilmektir. Ancak Türkiye’de teşvikler ve destekler ile söz konusu teşvik ve desteklerin muhasebeleştirilmesi ile ilgili mevzuatın yeterince açık olmaması, çok yoğun prosedüre maruz kalınması, proje tabanlı teknoloji altyapısı için mevcut teşvik türlerinin ve miktarlarının yetersizliği, beraberinde vergi ve muhasebe uygulamaları ile birlikte bu konuda yürütülen politikaları da olumsuz etkileyebilmektedir.

Bu çalışma, Türkiye’de TGB’lerde faaliyet gösteren işletmelere tanınan teşvikleri, bu teşviklerin işletmeler, bölgeler ve ülke ekonomisi açısından önemini, sahada yaşanan sorunları ve bu sorunlara çözüm önerilerini ortaya koyabilmek ve bir kez daha gündeme taşıyabilmek amacıyla kaleme alınmıştır. Öncelikle çalışmanın başlangıcında; teşvik kavramı, önemi, amaçları ve teşviklerin işletmelere sağladığı avantajlar açıklandıktan sonra, TGB’lerin dünyada ve Türkiye’deki tarihsel gelişimi, tanımı, amacı ve ülke ekonomisine, işletmelere, mükelleflere ve kamuya sağladığı avantajlar üzerinde durulmuştur. Çalışmanın son kısmında ise söz konusu bölgelerde faaliyet gösteren meslek mensubu (Serbest Muhasebeci Mali Müşavir) sayısının çok az sayıda olması ve bilgi verme konusunda isteksiz olmaları nedeniyle (kısıtıyla) uygulamada sıklıkla karşılaşılan teşvik ve desteklere yönelik (Tekdüzen Hesap Planı esas alınarak) kurgulanmış örnek muhasebe uygulamalarına yer verilmiştir.

**Anahtar Kavramlar:** 4691 Sayılı Kanun, 5746 Sayılı Kanun, Teknoloji Geliştirme Bölgeleri, Teşvik ve Destekler, Teknokent İşletmeleri, Ar-Ge ve Tasarım Merkezleri.

#### **ABSTRACT**

Countries that want to develop economically and outperform the competition have to act more consciously in terms of advanced knowledge, technology, innovation and especially high value-added production. Therefore, as in the rest of the world, businesses operating in Technology Development Zones (TDZs) in Türkiye (especially in recent years) have the opportunity to receive much more incentives and support. Of course, the main purpose of incentives and other supports is to increase the number of businesses that can compete in terms of price and quality on a global scale and ensure their continuity, to increase employment, to prevent brain drain and even to ensure reverse brain drain, to produce high value-added products with strategic value by providing technological superiority and to increase foreign exchange inflow to the country. However, the fact that the legislation regarding incentives and supports and the accounting of these incentives and supports in Türkiye is not sufficiently clear, being subject to very intensive procedures, inadequacy of the types and amounts of incentives available for project-based technology infrastructure, together with tax and accounting practices, can also negatively affect the policies implemented in this regard.

This study was written in order to reveal the incentives granted to businesses operating in TGBs in Türkiye, the importance of these incentives for businesses, regions and the national economy, the problems experienced in the field and the solution suggestions for these problems and to bring them to the agenda once again. First of all, at the beginning of the study; after explaining the concept of incentives, its importance, its purposes and the advantages provided by incentives to businesses, the historical development of TGBs in the world and in Türkiye, its definition, purpose and the advantages provided to the national economy, businesses, taxpayers and the public were emphasized. In the last part of the study, sample accounting practices designed (based on the “Uniform Accounting Plan”) for incentives and supports frequently encountered in practice due to the fact that the number of professional members (Certified Public Accountants) operating in the regions in question is very low and they are reluctant to provide information (with restrictions) are included.

**Keywords:** Law No. 4691, Law No. 5746 Technology Development Zones, Incentives and Supports, Technopark Enterprises, R&D and Design Centers.

\* Prof. Dr. Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü, abitter42@hotmail.com, ORCID: 0000-0002-4157-8218

## GİRİŞ

Literatürde; teknoloji parkı, bilim parkı, araştırma merkezi, kuluçka merkezi<sup>1</sup> (Canbulut, 2024, s. 2) teknopark, teknopol, teknoloji geliştirme bölgesi, inovasyon parkı gibi farklı şekillerde ifade edilen ve dönüşüm sürecinin merkezinde yer alan bilim parklarının (Akgün ve Güner, 2009, s. 243); kurulma amaçları arasında esas itibariyle; araştırma-geliştirme ve inovasyon (yenilik) faaliyetlerini desteklemek, verimlilik ile birlikte istihdamı artırmak, ekonomik büyüme ve kalkınmaya hız vermek yer almaktadır. Bu bölgelerde faaliyet gösteren işletmelere başta gelir ve kurumlar vergisi, KDV, gümrük vergisi istisnası, harç istisnası, ücret stopajı istisnası olmak üzere çok farklı türde vergi ve destek avantajları sağlanmaktadır. Ayrıca bu bölgeleri hazır altyapı olanakları ve düşük kira maliyetleri de cazip hale getirebilmektedir. Bunlara ilaveten teknoloji ve yazılım geliştirme merkezleri olarak kabul edilen TGB’lerde faaliyette bulunan işletmelere verilen hibeler ve proje bazlı sağlanan düşük faizli finansman olanakları da bu bölgelere yapılması düşünülen yatırımları özendirilmektedir. Özellikle üniversiteler ile sanayi arasındaki iş birliğini geliştirerek ekonomik kalkınmanın lokomotifini misyonunu üstlenen TGB’lerin bilincinde olan ülkeler (ilk olarak; ABD, Almanya, Birleşik Krallık, Fransa, Çin, Japonya, Güney Kore, Hindistan gibi), söz konusu paydaşlar arasında sinerji/iş birliği yaratabilmek amacıyla hukuki yapılarını yıllar önce kurmuşlar ve halen de geliştirmeye devam etmektedirler. Böylece bir taraftan makro ölçekte devlet kendi olanaklarını da kullanarak teknoloji üretimine katkı sağlayıp teknoloji transferi yoluyla gelirlerini artırırken, diğer taraftan mikro ölçekte işletmeler vergi ve vergi dışı bazı avantajlar sağlayarak ulusal ve uluslararası ölçekte rekabet güçlerini artırabilmektedirler.

Bu çalışma, TGB’lerde faaliyet gösteren işletmelere tanınan teşviklerin mali, ekonomik, sosyal etkilerini ve bu teşviklerin işletmeler üzerindeki yansımalarını incelemeyi ve TGB’lerin teşvik ve destek politikasına dayalı kalkınma stratejilerinde oynadığı kilit rolü ortaya koyabilmek/daha fazla farkındalık oluşturabilmek amacı ile kaleme alınmıştır. Ayrıca, bu çalışmada söz konusu teşviklerin bölgesel kalkınma ve işletmelerin küresel pazarda rekabet avantajı elde etme sürecindeki etkilerine, istihdama, üretime, vergi gelirlerine ve ihracata olan katkılarına da değinilmiştir. Çalışmanın son bölümünde ise, teorik bilgiler ve bizzat uygulamanın içinde aktif görev yapan bazı meslek mensuplarının uygulamalarından yararlanılarak “Tekdüzen Hesap Planı”na göre birçok farklı türden teşvikin muhasebe uygulamalarına yer verilmiştir. Çalışmanın Sonuç bölümünde ise, teşviklerin özellikle bölgesel kalkınma ve işletmelerin küresel pazarda sağladığı rekabet avantajları üzerinde durulmuş, söz konusu bu bölgelerdeki güncel ve genel sorunların neler olduğu ve bu sorunların nasıl çözülebileceğine yönelik önerilerde bulunulmuştur.

## 1. TEŞVİK KAVRAMI, TEŞVİKLERİN AMAÇLARI, ÖNEMİ VE SAĞLADIĞI FAYDALAR

### 1.1. Teşvik Kavramı

Teşvik, ihtiyaçlar çerçevesinde önceden belirlenen ekonomik faaliyetlerin daha hızlı gelişimini sağlamak amacıyla devletin çeşitli yöntemleri kullanarak kimi zaman maddi kimi zaman gayri maddi

<sup>1</sup> Özellikle genç ve yeni işletmeleri geliştirmek amacıyla; girişimci işletmelere ofis hizmetleri, ekipman desteği, yönetim desteği, mali kaynaklara erişim, kritik ve iş teknik destek hizmetlerinin bir çatı altında tek elden tedarik edildiği yapı olarak ifade edilebilir (Çaltekin, 2018, s. 15).

olarak verdiği destek, yardım ve özendirmelere verilen addır. Teşvikler belirli bir plan dahilinde yatırım, üretim ve ihracat faaliyetlerinin yer, tutar ve süre gibi kısıtlamalar dahilinde hayata geçirilen ekonomik politikalarlardır. (İncekara, 1995, s. 9'dan akt. Yavuz, 2010, s. 86). Görüldüğü üzere; vergi indirimi, düşük faizli kredi, hibe, alt yapı destekleri ve sübvansiyon gibi farklı şekillerde uygulanan teşvikler; stratejik bir ürünün üretimini artırabilmek, sektörel, bölgesel ve sonuçta ulusal kalkınmayı hızlandırabilmek, istihdamı artırabilmek ve ülkeye döviz girişini artırabilmek amacıyla devletin vermiş olduğu mali ve ayni yardımları ifade eden bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır.

## **1.2. Teşviklerin Amaçları**

Yatırımcıyı özendirmek, yatırım yapma konusunda cesaretlendirmek, ekonomik kalkınmayı hızlandırmak ve sonuçta sosyal refahı artırabilmek için bir maliye politikası aracı olarak kullanılan teşviklerin amaçlarını aşağıdaki gibi özetlemek mümkündür. Bunlar;

- Yeni ürün ve teknolojinin oluşturulması ve mevcut yöntem ve işlemlerin geliştirilmesi amacıyla Ar-Ge ve inovasyon faaliyetlerini desteklemek suretiyle ekonomik ve sosyal açıdan (gayri maddi hak edinimi, maliyet avantajı, üretim, satış ve teknoloji nedeniyle rekabet üstünlüğü gibi) gelişmek,
- İlgili bölgenin sahip olduğu üretim faktörlerini (hammadde, işgücü, sermaye, toprak, enerji ve teknoloji gibi) harekete geçirerek, ekonomik ve bölgesel kalkınmayı hızlandırmak. Böylece bölgesel gelişmişlik farklılıklarının azaltılmasını ve geri kalmış bölgelerden göçün önlenmesini/hatta tersine göçü teşvik etmek,
- Girişimciliği özendirerek ulusal ve uluslararası yatırımları/ticareti teşvik etmek ve böylece iç/dış ticaret hacmini artırmak,
- Yeni yatırımları ve girişimciliği teşvik etmek suretiyle istihdamı artırmak,
- Üretim maliyetlerini düşürmek ve verimliliği artırmak,
- Yerli ve milli teknolojilerin gelişimini desteklemek suretiyle katma değeri yüksek üretim miktarını artırmak. Böylece bölgenin ve ülkenin ulusal/uluslararası ölçekte rekabet gücünü artırmak,
- Döviz girdisi sağlamak ve dolayısıyla cari açığı azaltmak ve hatta cari fazlalık oluşturmak.
- Ekonomik ve sosyal yönden (savaş ve doğal afet dönemlerinde özellikle depremde) olası her türden zayıyatı minimize etmek, olarak sıralanabilir.

## **1.3. Teşviklerin Önemi ve Sağladığı Faydalar**

Stratejik bir ürünü, bir sektörü ya da bir bölgeyi destekleyerek kalkındırmak amacıyla verilen kimi zaman nakdi (kaynak kullanımı destekleme primi, hibe, kredi gibi) ve ayni hibe (gayri nakdi hibe) (bina, arazi ve tamamen veya kısmen parsel tahsis gibi), kimi zaman vergi muafiyeti ve istisnası (Gelir/Kurumlar Vergisi İstisnası, ihracat teşviki, gelir vergisi stopaj istisnası gibi) şeklinde uygulanan, kamu giderleri arasında yer alan ve dolayısıyla ilk etapta devlete maliyeti olan fakat orta ve uzun vadede çok daha fazla getiri sağlayan teşvikler, ekonomik kalkınma stratejilerinin gerçekleştirilmesinde kritik öneme sahip olan uygulamalardır.

Teşvikler genel olarak; yatırım ortamını iyileştirmek, yenilikçi faaliyetleri desteklemek, üretim maliyetini ve dönem giderlerini azaltmak, üretimi, istihdamı ve rekabet gücünü artırmak amacıyla uygulanır. Böylece teknoloji ve sanayiye dayalı yenilikçi faaliyetlerin yaygınlaşması ile birlikte ülkeler, uluslararası pazarda daha etkin rol oynarlar. Teşviklerin etkili uygulanması, üretim ve yatırım faaliyetlerinin uzun vadeli kalkınma hedefleriyle uyumlu hale gelmesini de kolaylaştırır. Dolayısıyla teşvikler, bölgesel ve ulusal dinamikleri harekete geçirmek, mikro ve makro ölçekte rekabet gücünü artırabilmek için her daim gündemde tutulan, tutulması gereken yatırımcıları özendirici unsurlar arasında yer alır. Böylece teşvikler sayesinde işletmeler birçok açıdan örneğin; mali, ekonomik, rekabet, istihdam, yatırım, sürdürülebilir büyüme ve teknoloji transferi, yüksek maliyetli teknolojik ekipmanlara erişim ve teknolojinin yaygınlaştırılması gibi konularda büyük avantaj sağlarlar. Tabii ki bu gelişmeler makro ekonomiye; üretim, ihracat, vergi, istihdam, ithalatın azalması, cari açığın azaltılması, yeni yatırımların yapılması, bölgesel kalkınma, beyin göçünün önlenmesi, tersine beyin göçünün sağlanması, nüfus yoğunluğunun belirli bölgelerde yoğunlaşmasının önlenmesi, teknolojik dış bağımlılığın azaltılması gibi konularda avantaj sağlayabilmektedir.

## 2. TEKNOLOJİ GELİŞTİRME BÖLGELERİ

TGB'ler ya da yaygın olarak kullanılan ismiyle teknoparklar/teknokentler, teknoloji odaklı şirketlerin faaliyet gösterdiği, yenilikçilik ve Ar-Ge çalışmalarının teşvik edildiği özel bölgelerdir.<sup>2</sup> Vergi istisnaları ve indirimleri, hibe destekleri, istihdam destekleri, Ar-Ge destekleri, ihracat destekleri ve düşük faizli krediler gibi vergi ve finansman desteklerinin yanı sıra devletin sermayeye katılımı gibi yeni tedbirlerin ve teşvik mekanizmalarının yürürlükte olduğu TGB'ler esas itibariyle; üniversiteler, Ar-Ge Şirketleri, sanayi şirketleri ve kamunun sunduğu temel imkanlardan yararlanarak yenilikçi teknoloji veya yazılım geliştiren, teknolojik buluşu ticari bir ürüne/hizmete dönüştüren stratejik alanlardır.<sup>3</sup> Bu sayede bilimsel araştırmaların ekonomik değere dönüştürülmesi ile birlikte, yerli ve milli teknolojiye dayalı üretim artırılabilir, ülke ekonomisi de küresel ölçekte teknoloji yarışında rekabet edebilir konuma gelebilmektedir.

Bu bölümde öncelikle; TGB'nin tanımı, amacı, önemi, ülke ekonomisine, işletmelere, mükelleflere ve kamuya sağladığı avantajlar üzerine açıklamalarda bulunulmuş, sonra da TGB'lerin dünyada ve Türkiye'deki tarihsel gelişimi (tarihçesi) üzerine kısaca bilgi verilmiştir.

### 2.1. Teknoloji Geliştirme Bölgelerinin Tanımı, Amacı ve Önemi

“Teknoloji Geliştirme Bölgeleri; yeni veya ileri teknolojiye mal ve hizmet üretmek isteyen girişimcilerin, araştırmacı ve akademisyenlerin sınai ve ticari faaliyetlerini üniversitelerin yanında veya yakınında yürütebilmelerine ve bu üniversitelerden yararlanabilmelerine imkan vermek için kurulmuş akademik, sosyal ve kültürel sitelerdir.”<sup>4</sup> Bu bölgeler, özellikle katma değeri yüksek sanayi üretimini geliştirmek ve verimliliği artırmak için kurulmuş “özel ekonomik bölgeler” olarak kabul edilmektedirler.

4691 sayılı Kanun'a (Md. 1) göre ise, bilgi ve teknoloji yönünden ilerlemek isteyen işletmelerin yerleşkesi/limanı ve teknoloji transferinin merkezi olarak kabul edilen TGB'ler, esas itibariyle ilgili

<sup>2</sup> <https://www.argevetechnikent.com/makaleler/teknokent-muhasebesi> (Erişim Tarihi: 24.03.2025).

<sup>3</sup> <https://www.iso.org.tr/iso-tesvik-masasi/inset/Destek-ve-Tesvik-20201009.pdf> (Erişim Tarihi: 23.03.2025).

<sup>4</sup> <https://www.iso.org.tr/iso-tesvik-masasi/inset/Destek-ve-Tesvik-20201009.pdf> (Erişim Tarihi: 23.03.2025).

paydaşlar arasında iş birliği sağlamak suretiyle Ar-Ge faaliyetlerini desteklemek, teknoloji transferini hızlandırmak, yenilikçi çözümler geliştirmek, ekonomik büyüme ve kalkınmayı hızlandırmak, işletmeler arasında sinerji oluşturmak suretiyle bilgi/teknoloji üretimini ve yatırımını teşvik ederek ticarileştirmek, yabancı sermayenin ülkeye girişini artırmak, ürün kalitesini veya standardını yükseltmek, verimliliği artırmak, üretim maliyetlerini ve süresini düşürmek (vb.) amacıyla hayata geçirilen yüksek teknolojiye dayalı yenilikçi faaliyetlerin teşvik edildiği özel ekonomik bölgelerdir. Bu bölgeler, genellikle üniversiteler, araştırma enstitüleri, Ar-Ge merkezleri, yerel yönetimler, özel sektör, kamu kuruluşları ve karma iş birliğiyle kurulmaktadır.

Dünyanın farklı ülkelerinde TGB'ler farklı modeller esas alınarak kurulabilmektedir. Bunlar arasında; üniversite ağırlıklı, kamu kurumları ağırlıklı, özel sektör ağırlıklı, yerel yönetim ağırlıklı ve karma modeli saymak mümkündür (Yığın, 2019b, s. 14). TGB'ler hangi model esas alınarak kurulursa kurulsun esas amaç; yerli ve yabancı sermayenin ekonomiye kazandırılmasını hızlandırmak, bilgi ve teknoloji üretimi vasıtasıyla ülkenin inovasyon kapasitesini geliştirmek, üretilen bilginin tescillendirilmesi ile birlikte ticarileştirilmesini/ticari ürün haline getirilmesini sağlamak, katma değeri yüksek yerli ve milli ürünler üretebilmek ve küresel rekabette sürdürülebilir avantaj/avantajlar sağlayabilmektir.

TGB'lerde faaliyet gösteren işletmelerin mevcut başarılarını etkileyen unsurlar arasında aşağıdaki faktörleri saymak mümkündür. Bunlar;

- KOSGEB, TÜBİTAK ve Türkiye Teknoloji Geliştirme Vakfı gibi kurumlar tarafından yönetici şirketlere, kamu kurum ve kuruluşlarına, yabancı kuruluşlara kredi ya da hibe olarak finansman desteğinin sağlanması,

- Atölyelerde kullanılacak makine, ekipman ve yazılımların daha kolay/az maliyetli temin edilebilmesi,

- Ar-Ge, yenilik ve tasarım faaliyetlerini desteklemeye yönelik yönetici şirketçe yürütülen kuluçka programları,

- Teknoloji transfer ofisi hizmetleri ve alanları,

- Teknoloji işbirliği programları ve bölgesel, ulusal ve uluslararası ölçekte daha kolay işbirliğinin ve anlaşmaların sağlanabilmesi,

- Bölge içerisinde gerçekleştirilen eğitim faaliyetleri,

- TGB'lerde faaliyet gösteren şirketlerde görev alan/şirket kuran/kurulu bir şirkete ortak olan öğretim üyelerinin bu bölgeden elde ettikleri gelirlerin ilgili üniversitenin döner sermayesi kapsamında değerlendirilmemesi,

- Atık su arıtma tesisi işleten teknoparklardan atık su bedelinin alınmaması (Arslan, 2023, s. 304),

- Hibe ve destek programları,

- Vergi istisnaları, istisnalar ve sigorta primi yönünden girişimciye sağlanan teşvik ve destekler (Bunlar arasında; Kurumlar ve Gelir Vergisi istisnası, KDV istisnası, Damga Vergisi ve Emlak Vergisi, gelir vergisi stopajı, gümrük vergisi istisnası, sigorta prim işveren hissesi desteği gibi),
- Danışmanlık (mali, teknik, fiziki donanım, bilgi vb.) ve ilgili alana göre akademik çalışma zemininin hazırlanması ve teknoloji şirketleri arasında koordinasyonun/işbirliğinin sağlanması,
- Enerji, ulaşım, su, internet, toplantı ve konferans salonları, ortak çalışma alanları, test merkezleri ve laboratuvarlar gibi konularda sağlanan fiziki avantajlar,
- Makine ve teçhizatların bakım-onarım maliyetlerinin daha düşük olması,
- Kira giderlerinin düşük olması,
- Kümelenen işletmelerin oluşturmuş oldukları sinerji nedeniyle bilgi paylaşımının daha rahat yapılabilmesi,
- Yenilikçi iş fikirlerini hayata geçirebilmek amacıyla akademisyenler ve öğrenciler arasında kurulan işbirliğinin teşvik edilmesi ve desteklenmesi,
- Ulusal ve uluslararası ölçekte paydaşlar tarafından duyulan saygınlık ve tanınırlık, şeklinde sıralanabilir.

Bilginin sanayiye/üretimde aktarılmasında köprü rolü üstlenen TGB'lerde hedeflerin hayata geçirilmesi ile birlikte; iş fikri olan fakat sermayesi olan/olmayan akademisyenler/öğrenciler/girişimciler/kurumlar aracılığıyla teknolojik bilgi birikiminin sağlanması, girişimcilik ekosisteminin oluşturulması ile birlikte yetenekli yeni girişimcilerin iş hayatına atılması, teknolojik bilginin tescillendirilmesi ve ticarileştirilmesi, verimliliğin artırılması, üretim maliyetlerinin minimize edilmesi, ürün kalitesinin artırılarak rekabet gücünün ve dolayısıyla ihracatın artırılması mümkün olabilecektir. Böylelikle yerli ve yabancı yatırımcılar için yeni yatırımlar daha cazip hale gelebilecek, nitelikli/niteliksiz iş gücüne olan ihtiyaç artarak sonuçta bir taraftan enflasyon ile mücadelede büyük avantajlar elde edilebilecek, diğer taraftan da ihracatın artması ile birlikte cari açığın azalmasına hatta cari fazlalığın oluşturulmasına katkı sağlanabilecektir.

## **2.2. Teknoloji Geliştirme Bölgelerinin Ülke Ekonomisine, İşletmelere, Mükelleflere ve Kamuya Sağladığı Avantajlar**

Esas itibarıyla ekonomik kalkınmayı hızlandırmak, üretimi teşvik etmek ve girişimciliği desteklemek amacıyla kurulan ve bilgi temelli ekonomilere geçiş sürecinde önemli role sahip olan TGB'lerin ülke ekonomisine/işletmelere/girişimcilere sağladığı avantajlar arasında; üniversite ile sanayi arasında etkin iş birliğinin güçlendirilmesi, yenilik ve araştırma-geliştirme faaliyetlerinin artırılması, ekonomik büyümeyi teşvik etme, ihracatın artırılması, ithalatın düşürülmesi, yerli/yabancı sermaye yatırımlarının artırılması, istihdam olanaklarının genişletilmesi, yerel işletmelerin teknolojiye erişiminin kolaylaştırılması, vergi teşvikleri ve mali destekler, Ar-Ge ve inovasyon desteği, iş birliği ve ağ kurma olanakları, altyapı, ofis hizmetleri ve enerji destekleri, yatırım ve finansman erişimi, eğitim ve danışmanlık desteklerini (vb.) saymak mümkündür.

Bunların yanı sıra TGB’lerin; bölgesel gelişmişlik düzeylerinin birbirine yaklaştırılması, çeşitli fonlar nedeniyle üniversite içi araştırma kaynağının artırılması, ülkenin teknolojik ve inovasyon kapasite ve yeteneğinin artırılması, nüfus yoğunluğunun belirli bölgelerde toplanmasının önlenmesi, beyin göçünün azaltılması ve hatta tersine beyin göçünün özendirilmesi, çevre kirliliğinin azaltılması, kamu hizmetlerinin daha verimli yürütülmesi ve olağanüstü durumlarda (savaş, deprem, sel, salgın hastalık vb. afetler) sağladığı stratejik avantajlar, kayıtdışı ekonominin daraltılması/kayıt altına alınması gibi faktörler nedeniyle çarpan etkileri (değişimin ekonominin/toplumun genelinde yarattığı diğer etkiler) vardır.

### **2.3. Teknoloji Geliştirme Bölgelerinin Dünyada ve Türkiye’de Tarihsel Gelişimi**

“Teknopark, araştırma parkı, bilim parkı gibi ülkeden ülkeye birçok farklı şekilde isimlendirilen Teknoloji Geliştirme Bölgelerinin (TGB) yaklaşık 70 yıllık geçmişi bulunmaktadır. Dünyadaki ilk TGB olarak kabul edilen Stanford Araştırma Parkı, 1950’lerin başında Frederick Terman’ın vizyonu ile günümüzün Silikon Vadisi olarak bilinen bölgesinde kurulmuştur (Castells ve Hall, 1994’den akt. Bilgin ve Işık, 2022: 342). Stanford Araştırma Parkı modelinin beklenilenden daha kısa sürede başarılı olması nedeniyle özellikle New York, Oklahoma, Indiana başta olmak üzere ABD’nin birçok bölgesinde yeni teknoparklar kurulmuştur (Annerstedt, 2006’dan akt. Bilgin ve Işık, 2022: 342). Dolayısıyla Stanford Araştırma Parkı, dünya genelinde üniversite-sanayi iş birliğinin önemini ortaya koyan ve teknoloji transferine dayalı ekonomik kalkınma stratejilerinin hayata geçirilmesine katkı sağlayan ilk örnek olmuştur.

Teknopark uygulamasında ABD’nin başarılı olması ile birlikte çeşitli Avrupa ülkelerinde de teknoparklar kurulmuştur. ABD modelini ilk uygulayan ülke Birleşik Krallık olmasına rağmen, başarılı ilk örnek Fransa’daki Sophia-Antipolis teknoparkı olmuştur (Annerstedt, 2006’dan akt. Bilgin ve Işık, 2022: 342). 1980’li yıllarda 12’si ABD’de, 7’si Fransa ve Belçika’da, 2’si İngiltere’de toplam 21 teknopark kurulmuştur. Avrupa’dan sonra Japonya, 1980’li yıllarda yerel ve bölgesel kalkınmayı hızlandırabilmek için teknopolis<sup>5</sup> fikrini ortaya atmış ve 1990’lı yıllarda hayata geçirmiştir (Baykul, 2015’den akt. Bilgin ve Işık, 2022: 342). Japonya’dan sonra 1980’li yıllarda Tayvan, Güney Kore, Türkiye gibi gelişmekte olan ülkelerde de teknoparkların ekonomideki önemi kavranmış ve bu alanda hızla yatırımlar yapılmıştır (Bilgin ve Işık, 2022: 342). Böylece ABD’den sonra adı geçen Avrupa ülkeleri ile birlikte Uzakdoğu ülkeleri ve sonrasında da Türkiye’de faaliyete geçirilen bu bölgeler sayesinde sanayi kümelenmelerine büyük yatırımlar yapılmış, sonuçta da katma değeri yüksek ürün üretimi, rekabet avantajı ve inovasyon konusunda bu ülkeler diğer ülkelere karşı avantajlı konuma gelmişlerdir.

TGB’ler ile ilgili Türkiye’de ilk adım, Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planı ile atılmıştır. Bu Planın “Bilim-Araştırma-Teknoloji” başlığında üniversite-sanayi işbirliğinin teşvik edileceği, Ar-Ge ile ilgili kaynakların artırılması ile birlikte farklı sektör ve alanlarda yatırımcının özendirilmesi gerektiği vurgulanmıştır (DPT, 1984’den akt. Bilgin ve Işık, 2022: 343). Söz konusu bu Plan’ın (1985 yılında) uygulanmaya başlamasıyla İstanbul Teknik Üniversitesi ile Ticaret Odası arasında başlatılan iş birliği sonucunda ilk teknopark uygulaması 1986 yılında faaliyete geçirilmiştir (Bülbül ve Özbay, 2011’den akt. Bilgin ve Işık, 2022: 343). Daha sonra 1988 yılında İzmir Teknopark, 1990 yılında

<sup>5</sup> Japonya’nın teknopolis projesi, şehirlerde veya üniversite içlerinde teknoloji geliştirme bölgeleri kurmaktan ziyade yeni teknolojileri teşvik etmek ve geri kalmış bölgeleri geliştirmek için ülkenin çevre bölgelerinde bir dizi yeni bilim şehirleri kurmaktır (Castells ve Hall, 1994’den akt. Bilgin ve Işık, 2022: 342).

ODTÜ Teknokent ve 1999 yılında TÜBİTAK-MAM Teknopark'ın kurulduğu görülmektedir. TGB'lerin geliştirilmesi esas itibarıyla 1990'lı yıllarda olmuştur. KOSGEB'in 1990 yılında kurulması ve Teknoloji Geliştirme Merkezi'nin (TEKMER) faaliyete geçmesi ile birlikte teknoparkların kuruluş süreci ivme kazanmıştır. Fakat teknoparkların tam olarak aktif hale getirildiği yıl 2001'dir. 2001 yılında 4691<sup>6</sup> sayılı “Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanunu” ile teknoparklar “Teknoloji Geliştirme Bölgeleri (TGB)” adı altında yasal kimliğine kavuşmuştur (Cansız, 2017'den akt. Bilgin ve Işık, 2022: 343).

Söz konusu bu Kanun ile birlikte 2019 yılına kadar her yıl birçok yeni TGB faaliyete geçirilse de en fazla yeni TGB 2003 ve 2014 yıllarında kurulmuştur. Başka bir ifadeyle 2003 ve 2014 yıllarında yedi yeni TGB faaliyete geçirilmiştir. Ancak 2017 yılı ve sonrasında kuruluş faaliyetlerine başlanılan 14 bölgenin yapım süreci tamamlanamadığı için, 2019 ve 2020 yıllarında yeni bölgeler aktif hale getirilememiştir (Bilgin ve Işık, 2022: 343).

Bugün itibarıyla Türkiye genelinde 105 adet TGB<sup>7</sup> bulunmaktadır. Girişimci, sermaye, bilgi ve emek iş birliğini esas alan TGB'lerde genellikle yazılım, bilişim, elektronik ve ileri malzeme teknolojileri, robotik teknoloji, dijital dönüşüm, yapay zeka başta olmak üzere, tasarım, nanoteknoloji, biyoteknoloji, otomotiv, tıp teknolojileri, savunma sanayi ve yenilenebilir enerji konularında çalışan yenilikçi işletmeler yer almaktadır (Arslan, 2023, s. 303). Bu bölgeler hem yerli hem de yabancı yatırımcılar için cazip fırsatlar sunmaktadır. Türkiye'nin sanayi ve teknoloji politikaları doğrultusunda bu bölgelerin sayısını ve etkinliğini artırabilmek için sürekli olarak yeni teşvik ve destekler verilmektedir. Bu gelişmeler, ülkemizin inovasyon kapasitesini artırmakta ve küresel rekabette daha güçlü bir konuma ulaşmasına katkı sağlamaktadır. Fakat TGB'lerin Türkiye'deki dağılımı irdelendiğinde; sanayileşme oranının yüksek olduğu, üniversite sayısının küçük illere göre çok daha fazla olduğu gelişim düzeyi yüksek büyük şehirlerde (özellikle İstanbul, Ankara ve İzmir'de) yoğunlaştığı görülmektedir. Tabii ki bu durum, bir taraftan bölge ve ülke ekonomisine büyük katkılar sağlarken, diğer taraftan da nüfusun artması nedeniyle beraberinde sosyal ve ekonomik anlamda birçok soruna da (trafik, deprem, hayat pahalılığı, kamu hizmetlerinin yavaşlaması, denetim, asayiş, ulaşım gibi) neden olmaktadır. Bu sorunları azaltabilmek/ortadan kaldırabilmek için nispeten küçük ve orta ölçekli büyük il ve ilçelerimize yatırımı daha da cazip hale getirecek teşvik ve desteklerin “pozitif ayrımcılık” yoluyla daha fazla özendirilmesinin (özellikle orta ve uzun vadede birçok sorunun bertaraf edilebilmesi açısından) uygun olacağı düşünülmektedir.

### 3. TEŞVİK VE DESTEKLERDE ÖRNEK MUHASEBE UYGULAMALARI

TGB'lerde faaliyet gösteren işletmelere verilen teşviklerin muhasebeleştirilmesi ile ilgili düzenlemelerin karmaşık ve dağınık olması ve Tekdüzen Hesap Planı'nda da bazı hesapların işleyişi konusunda yeterince net açıklamaların olmaması nedeniyle uygulamada yapılan muhasebe işlemlerinde yeknesaklıktan bahsetmek mümkün değildir. Fakat ilgili işletmelerin 5746 sayılı Kanun çerçevesinde muhasebe uygulamalarını yapmaları gerekmektedir (Arslan, 2023, s. 308-309).

TGB'lerde uygulanan teşvikler konusunda; muhasebe uygulamalarında ve dolayısıyla raporlamada yeknesaklığı sağlayabilmek amacıyla bu bölümde TGB'lerde faaliyet gösteren

<sup>6</sup> 4691 sayılı Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanunu 06 Temmuz 2001 tarihli ve 24454 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

<sup>7</sup> <https://teknopark.sanayi.gov.tr/Home/TgbListesi> (Erişim Tarihi: 16.03.2025).



işletmelerin sıklıkla yaptıkları bazı muhasebe uygulamaları tarafımızca kurgulanan örnekler yardımıyla ele alınmıştır.

### **Örnek 1: Kazanç İstisnası**

“X” Mühendislik Limited Şirketi’nin Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Teknoloji Geliştirme Bölgesi’nde başlattığı Ar-Ge projesi ile ilgili örnek veriler aşağıdaki gibidir.<sup>8</sup>

- Gayri maddi hak ile doğrudan ilişkili harcama tutarı 1.550.000 TL,
- Yurt dışı ilişkisiz bir kişiden satın alınan mühendislik hizmet bedeli 950.000 TL,
- Yurt dışı ilişkili bir kişiden satın alınan mühendislik hizmet bedeli 750.000 TL,
- Projede kullanılmak üzere satın alınan gayri maddi hak bedeli 3.000.000 TL,
- Proje ile direkt ilişkili olmayan elektrik, kira, doğalgaz, kırtasiye ve kredi faizinin toplam tutarı 700.000 TL,
- Proje, ileri bir tarihte tamamlanmış ve yasal olarak edinilen patent hakkı 10.000.000 TL’ye satılmıştır.

Bu durumda hesaplama işlemleri aşağıdaki gibi yapılacaktır.

- Nitelikli harcama tutarı: 2.500.000 TL

(1.550.000 TL + 950.000 TL)

- Proje ile ilgili toplam harcama tutarı: 6.250.000 TL

(1.550.000 TL + 950.000 TL + 750.000 TL + 3.000.000 TL)

- İstisna Oranı: % 40

(Nitelikli harcama tutarı / Toplam harcama tutarı)

(2.500.000 TL / 6.250.000 TL)

- Vergi dışı tutar (İstisna kapsamında değerlendirilecek tutar) = 4.000.000 TL

(10.000.000 TL x 0,40)

- Bakanlar Kurulu Kararı’nda (BKK’da) belirtilen % 30 artırım oranının uygulanması durumunda nitelikli harcama tutarı: 3.250.000 TL

(2.500.000 TL + (2.500.000 TL x 0,30))

- BKK artırım oranı eklendikten sonraki istisna oranı: % 52

<sup>8</sup> Bu Örnek Rabia Aktaş-Sibel Delen, “Teknoloji Geliştirme Bölgelerindeki Firmalara Yönelik Vergisel Teşvik ve Desteklerin Muhasebe Uygulamaları”, Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi Temmuz 2021; 14 (2): s. 745, 746’dan yararlanılarak geliştirilmiştir.

(Nitelikli harcama / Toplam harcama)

(3.250.000 TL / 6.250.000 TL)

- BKK artırım oranı eklendikten sonraki istisnaya tabi olan kazanç tutarı: 5.200.000 TL

(10.000.000 TL x 0,52)

Kurumlar Vergisi Beyannamesinde ilgili tutar (5.200.000 TL) “Zarar Olsa Dahi İndirilecek İstisna ve İndirimler” bölümündeki “Teknoloji Geliştirme Bölgelerinde Elde Edilen Kazançlar” kısmında beyan edilecektir. Ancak bu tutar vergi matrahı ile ilişkilendirilmeyecektir.

Örneğin TGB’de faaliyet gösteren “X” AŞ’ye ilişkin bilgiler ve hesaplamalar aşağıdaki gibidir:

|             | TL        | TL         |
|-------------|-----------|------------|
| Ticari Kar  |           | 10.000.000 |
| Zarar Olsa  |           | 5.200.000  |
| Bile        |           |            |
| İndirilecek |           |            |
| İstisna ve  |           |            |
| İndirimler  |           |            |
| TGB’lerden  |           |            |
| Edinilen    |           |            |
| Kazanç      | 5.200.000 |            |
| Kurumlar    |           |            |
| Vergisi     |           |            |
| Matrahı     |           | 4.800.00   |
| Kurumlar    |           |            |
| Vergisi     |           |            |
| Tutarı      |           |            |
| (4.800.000  |           |            |
| TL X 0,25)  |           | 1.200.000  |

Yukarıdaki hesaplamalardan da anlaşıldığı üzere eğer bu işletmenin istisna kapsamında giderleri (5.200.000 TL) olmasaydı, kurumlar vergisi matrahı, ticari kara (10.000.000 TL) eşit olacaktı. Dolayısıyla ödeyeceği vergi tutarı ise 2.500.000 TL (10.000.000 TL x 0,25) olarak hesaplanacaktı. Bu örnekte işletme 1.300.000 TL (2.500.000 TL - 1.200.000 TL) vergi avantajı sağlamış olmaktadır.

### Örnek 2/1: KDV, Gümrük Vergisi, Damga Vergisi ve Harç İstisnası

Tokat Teknoloji Geliştirme Bölgesi’nde faaliyet gösteren “ABC” Yazılım A.Ş., geliştirmiş olduğu e-ticaret yazılım programını müşteri işletmeye 800.000 TL karşılığında satmıştır. Toplam bedel müşterinin ciro ettiği çek ile tahsil edilmiştir. KDV (% 20 KDV) istisna kapsamındadır.

|                                                 |         |         |
|-------------------------------------------------|---------|---------|
| 101 ALINAN ÇEKLER                               | 800.000 |         |
| 600 YURTİÇİ SATIŞLAR                            |         | 800.000 |
| 600 02 İstisna Kapsamında Satış.                |         |         |
| TGB kapsamında yazılım hizmeti satışı nedeniyle |         |         |

Örnek yevmiye kaydında da görüldüğü üzere satışta KDV (160.000 TL) hesaplanmamıştır. Bunun nedeni, söz konusu satışın (4691 Sayılı Kanun çerçevesinde) istisna kapsamında yer almasıdır. Bu durum düzenlenen beyannamede istisna olarak beyan edilmek zorundadır.

**Örnek 2/2:** Çukurova Teknoloji Geliştirme Bölgesi’nde faaliyet gösteren “ABC” Teknoloji A.Ş., Ar-Ge faaliyetlerinde kullanılmak üzere 9.000.000 TL tutarında bir makine satın almıştır. Toplam bedel bono keşide edilerek ödenmiştir. Satın alınan makine KDV’den istisna kapsamındadır. KDV oranı % 20’dir (Vergi dairesinden makineye ilişkin KDV İstisna Belgesi alınmıştır).

|                                       |           |
|---------------------------------------|-----------|
| _____ / _____                         |           |
| 253 TESİS, MAKİNE VE CİHAZLAR         | 9.000.000 |
| 329 DİĞER TİCARİ BORÇLAR <sup>9</sup> | 9.000.000 |
| 329 01 Senetli Borçlar                |           |

Tam istisna kapsamında makine satın alınması nedeniyle

\_\_\_\_\_ / \_\_\_\_\_  
Söz konusu bu makine tam istisna kapsamında olmasaydı, alıcı işletme (9.000.000 TL x 0,20) 1.800.000 TL KDV ödeyecekti. Ödenmeyen bu tutar, makineyi alan işletmenin mali açıdan avantaj sağlamasına neden olmuştur.<sup>10</sup>

### Örnek 2/3: KDV İstisnası Kapsamında Duran Varlık İthal Edilmesi

Boğaziçi Üniversitesi Teknoloji Geliştirme Bölgesi’nde faaliyet gösteren “XYZ” Teknoloji A.Ş., ilgili mercilerden izin işlemini tamamladıktan sonra Ar-Ge faaliyetlerinde kullanılmak üzere 5.000.000 TL tutarında “L” cihazı ithal etmiştir. KDV oranı % 20’dir. Toplam bedel EFT yapılarak ödenmiştir.

|                               |           |
|-------------------------------|-----------|
| a. _____ / _____              |           |
| 253 TESİS, MAKİNE VE CİHAZLAR | 5.000.000 |
| 102 BANKALAR                  | 5.000.000 |
| İthal edilen makine nedeniyle |           |

\_\_\_\_\_ / \_\_\_\_\_

<sup>9</sup> Uygulamada duran varlık alımı ile ilgili (kısa vadeli olması koşuluyla) veresiye borçlar için 320 Satıcılar hesabı, keşide edilen bono için 321 Borç Senetleri hesabının kullanıldığı görülmektedir. Oysa bu şekilde bir uygulama hem mali analiz açısından hem de THP açısından doğru değildir. Çünkü THP’de 321 no.lu hesap için “İşletmenin faaliyet konusu ile ilgili her türlü mal ve hizmet alımlarından kaynaklanan senede bağlanmış ticari borçlarının izlendiği hesaptır.” şeklinde açıklamaya yer verilmiştir. Oysa duran varlık edinimi, herhangi bir işletme için faaliyeti ile ilgili **mal** değildir. Nitekim bu konu ile ilgili “Finansal Raporlama Standartlarına Uygun Hesap Planı Taslağı” incelendiğinde (bkz. 336 Diğer Çeşitli Borçlar hesabı), bu farklılığın gözetildiği mal/hizmet ile duran varlık alımında kullanılması gereken hesapların farklı olduğu yönünde açıklamalara yer verilmiştir. Fakat THP’ye göre vadesine göre 336/446 no.lu hesapların kullanılması gerektiğini savunanlar da vardır (bkz. Bener Güngör, Genel Muhasebe, Atatürk Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi, Ünite: 9 Duran Varlıklar, s. 11). Ancak 33 no.lu Hesap Grubunda “Bu hesap grubu; herhangi bir ticari nedene dayanmadan meydana gelmiş ve en çok bir yıl içinde ödenmesi düşünülen borçların kaydedildiği hesapları kapsar.” şeklinde açıklama yapılmıştır. Duran varlık alımı “ticari nedene dayanmaktadır.” Bu nedenle sözü edilen bu hesapların da (336/446 no.lu hesaplar) kullanılmasının uygun olmadığı düşünülmektedir. Oysa 32 no.lu Hesap Grubunda “Kuruluşun ticari ilişkileri nedeniyle ortaya çıkan senetli ve senetsiz borçların kaydedildiği hesapları kapsar.” şeklinde açıklama mevcuttur. Bundan dolayı, işletmenin iştigal ettiği konu dışında kalan fakat ticari nitelik taşıyan borçları (burada duran varlık satın alınması) için 329 no.lu hesabın kullanılması gerekmektedir.

<sup>10</sup> Eğer satın alınan makine amacına uygun kullanılmaz ise; KDV ziyayı (ödenmeyen KDV) ile gecikme cezası birlikte geri ödenecektir. -“Makine ve teçhizat alımlarındaki KDV istisnası tam istisna mahiyetindedir. Dolayısıyla bu teslimlere ilişkin yüklenilen KDV satıcı firma tarafından indirim konusu yapılabilecek indirim yoluyla telafi edilemeyen vergiler ise satıcıların talep etmesi durumunda iade edilecektir.” (Aktaş ve Delen, 2021, s. 747, 748).

Yukarıdaki yevmiye kaydına göre ithalatçı işletme istisna kapsamında olduğu için; KDV, damga vergisi, harç ve gümrük vergisi ödememiştir.

Fakat ilgili mercilerden KDV konusunda iznin alınamaması durumunda, işletme istisnadan yararlanamayacaktır. Bu durumda yapılması gereken yevmiye kaydı aşağıdaki gibi olacaktır.

|                               |           |           |
|-------------------------------|-----------|-----------|
| b. _____ / _____              |           |           |
| 253 TESİS, MAKİNE VE CİHAZLAR | 5.000.000 |           |
| 191 İNDİRİLECEK KDV           | 1.000.000 |           |
| 102 BANKALAR                  |           | 6.000.000 |
| İthal edilen makine nedeniyle |           |           |
| _____ / _____                 |           |           |

#### Örnek 2/4: KDV İstisnası Kapsamında Varlık Satın Alınması ve Hibe Alınması

- Balıkesir Üniversitesi Teknoloji Geliştirme Bölgesi'nde faaliyet gösteren "XYZ" Mühendislik A.Ş., 26.04.2025 tarihinde 8.000.000 TL değerinde "T" cihazı satın almıştır.

- Ödeme, işletmenin banka hesabından EFT yapılarak gerçekleştirilmiştir.

- Cihaz bedelinin %60'ı, 19.07.2025 tarihinde TÜBİTAK tarafından hibe şeklinde karşılanmıştır.

- Hibe tutarı işletmenin banka hesabına aktarılmıştır.

- Cihaz, Ar-Ge faaliyetleri KDV istisnası kapsamındadır.

|                                                   |           |           |
|---------------------------------------------------|-----------|-----------|
| _____ / _____                                     |           |           |
| 253 TESİS, MAKİNE VE CİHAZLAR                     | 8.000.000 |           |
| 102 BANKALAR                                      |           | 8.000.000 |
| ... no.lu fatura ile "T" cihazının satın alınması |           |           |
| _____ / _____                                     |           |           |
| 102 BANKALAR                                      | 4.800.000 |           |
| 253 TESİS, MAKİNE VE CİHAZLAR                     |           | 4.800.000 |
| 253 03 Cihazlar                                   |           |           |

Hibe tutarının cihazın maliyetinden mahsup edilmesi nedeniyle (8.000.000 TL x 0,60 = 4.800.000 TL)

|               |    |
|---------------|----|
| _____ / _____ | 11 |
|---------------|----|

Yukarıdaki yevmiye kayıtları birlikte değerlendirildiğinde, satın alınan cihazın maliyet bedeli 4.800.000 TL azaltılarak sonuçta 3.200.000 TL'ye (8.000.000 TL- 4.800.000 TL) düşürülmüştür. Pek tabii ki bu uygulama sonucunda işletmenin varlık (aktif) toplamı ve ayrılacak yıllık amortisman giderlerinin de azalacağı açıktır.<sup>12</sup>

#### Örnek 3: Faizsiz Finansman (Kredi) Desteği

<sup>11</sup> Aynı hesap döneminde alınan hibe, ilgili varlığın maliyeti ile ilişkilendirilecektir. Sonraki dönem/dönemlerde alınan hibe tutarının ise maliyetle ilişkilendirilmesi ya da dönem geliri olarak 602 no.lu hesapta izlenmesi ihtiyaridir (Daha fazla bilgi için bkz. Arslan, 2023: s. 379, 380).

<sup>12</sup> Bu nedenle hibe gelirlerinin doğrudan duran varlığın maliyet bedeli ile ilişkilendirilmesinin muhasebe kuramı açısından da doğru olmadığı düşünülmektedir.

ODTÜ TEKNOKENT Teknoloji Geliştirme Bölgesi’nde faaliyet gösteren “ABC” Mühendislik A.Ş., Ar-Ge faaliyetleri kapsamında yer alan bir proje ile ilgili 3 yılda 6 eşit taksitte ödemek üzere TÜBİTAK’tan 3.000.000 TL tutarında faizsiz kredi desteği almıştır. Kredi tutarı işletmenin banka hesabına aktarılmıştır.

|                                                        |           |           |
|--------------------------------------------------------|-----------|-----------|
| 102 BANKALAR                                           | 3.000.000 |           |
| 309 DİĞER MALİ BORÇLAR                                 |           | 1.000.000 |
| 309 04 TÜBİTAK <sup>13</sup>                           |           |           |
| 309 04 002 Faizsiz Kredi                               |           |           |
| 409 DİĞER MALİ BORÇLAR                                 |           | 2.000.000 |
| 409 04 TÜBİTAK                                         |           |           |
| 409 04 002 Faizsiz Kredi                               |           |           |
| TÜBİTAK’tan alınan kısa ve uzun vadeli kredi nedeniyle |           |           |

#### Örnek 4: Hibe Alınması

Selçuk Üniversitesi Teknoloji Geliştirme Bölgesi’nde faaliyetlerini sürdüren “XYZ” Mühendislik A.Ş., Ar-Ge faaliyetleri kapsamında yer alan proje ile ilgili TÜBİTAK’tan 2.000.000 TL tutarında hibe (mali bağış) almıştır. Hibe tutarı işletmenin banka hesabına aktarılmıştır.

|                                               |           |           |
|-----------------------------------------------|-----------|-----------|
| 102 BANKALAR                                  | 2.000.000 |           |
| 602 DİĞER GELİRLER                            |           | 2.000.000 |
| 602 04 TGB Hibe Gelirleri                     |           |           |
| TÜBİTAK’tan alınan hibenin gelir kaydedilmesi |           |           |

Ar-Ge faaliyetine katkı vermesi amacıyla TÜBİTAK’tan alınan hibe, gelir/kurumlar vergisinden muaf olduğu için<sup>15</sup>, bu durumun tali (yardımcı) hesaplar aracılığıyla ya da asıl amacı bilgi vermek olan Nazım Hesaplar aracılığı ile ayrı bir şekilde izlenmesi, dönem sonunda ticari kardan mali kara geçiş sürecini hem hızlandıracak hem de kolaylaştıracaktır<sup>16</sup>.

TÜBİTAK’tan alınan hibenin Nazım Hesaplar’da izlenmesi durumunda aşağıdaki gibi yevmiye kaydı yapılabilecektir.

<sup>13</sup> TÜBİTAK’tan alınan “faizsiz kredi” sonuç itibarıyla “mali borç”tur. Bu nedenle “Özün Önceliği Kavramı” gereğince burada söz konusu borç, 30 Mali Borçlar grubunda yer alan 309/409 Diğer Mali Borçlar hesabında izlenmiştir. Uygulamada ve bazı eserlerde 329/429 Diğer Ticari Borçlar hesabında izlendiği de görülmektedir. Fakat THP açıklamaları (32 no.lu grubun açıklaması dikkate alındığında) ve mali analiz açısından bu hesapların kullanılmasının doğru olmadığı düşünülmektedir.

<sup>14</sup> Devlet teşviklerinin muhasebeleştirilmesinde literatürde ve uygulamada iki farklı yaklaşımın benimsendiği görülmektedir. Bunlar; Gelir Yaklaşımı ve Öz Kaynak Yaklaşımı. Uygulamada Gelir Yaklaşımı’nda 602 Diğer Gelirler hesabı, Öz Kaynak Yaklaşımı’nda ise 549 Özel Fonlar hesabı kullanılmaktadır (<https://www.muhasibetr.com/yazarlarimiz/adnandede/010/>) (Erişim Tarihi: 15.04.2025). Ancak 54 Kar Yedekleri Hesap Grubu’nun açıklamalarına göre, 549 no.lu hesabın kullanılmasının uygun olmadığı düşünülmekle birlikte, uygulamada vergi kaygısı nedeniyle 549 no.lu hesabın da tercih edildiği görülmektedir.

-TGB’lerde faaliyet gösteren gelir ve kurumlar vergisi mükelleflerinin kamu kurum ve kuruluşlarından, kanunla kurulan vakıflar ile uluslararası fonlardan aldıkları hibe destekleri (özel bir fon hesabına alınmaksızın) doğrudan gelir kaydedilir (Detaylı bilgi için bkz. <https://www.argevteknokent.com/makaleler/ar-ge-ve-yenilik-faaliyetlerinde-hibe-ve-desteklerin-muhasebelestirilmesi>) (Erişim Tarihi: 19.04.2025).

<sup>15</sup> Bkz. 1 No.lu KVK Tebliği

<sup>16</sup> Bilgi muhasebesi açısından özellikle kurumsallaşmış işletmelerin Nazım Hesaplar’ı kullanmaları son derece önemlidir.

|                                                                     |           |
|---------------------------------------------------------------------|-----------|
| 940 VERGİDEN İSTİSNA GELİRLER                                       | 2.000.000 |
| 940 01 TÜBİTAK Hibe Gelirleri                                       |           |
| 941 VERGİDEN İSTİSNA GELİRLER KARŞILIĞI                             | 2.000.000 |
| 941 01 TÜBİTAK Hibe Gelirler Karşılığı                              |           |
| TÜBİTAK'tan alınan hibe gelirinin vergiden istisna olması nedeniyle |           |

### Örnek 5: Ar-Ge Faaliyeti Sonunda Gayri Maddi Hak Edinimi ve Ar-Ge Faaliyeti Sonunda Başarılı ve Başarısız Olunması

Kahramanmaraş Teknoloji Geliştirme Bölgesi'nde faaliyet gösteren "XYZ" Mühendislik A.Ş. manyetik motor üretimi ile ilgili Ar-Ge çalışmalarını başarı ile sonuçlandırmıştır. Projenin yürütülmesi aşamasında yapılan harcamaların izlendiği hesabın bakiyesi 6.500.000 TL'dir.<sup>17</sup>

|                                                            |           |
|------------------------------------------------------------|-----------|
| 260 HAKLAR                                                 | 6.500.000 |
| 260 03 Patent Hakları                                      |           |
| 263 ARAŞTIRMA VE GELİŞTİRME GİDERLERİ                      | 6.500.000 |
| Yürütülen proje sonunda edinilen gayri maddi hak nedeniyle |           |

Söz konusu gayri maddi hak (patent), işletmenin kendi bünyesinde yürüttüğü bir projenin başarıyla sonuçlandırılması ile edinilmiştir. Bu süreç içinde yapılan harcamalar/katlanılan maliyet unsurları 263 Araştırma ve Geliştirme Giderleri hesabında izlenir. Proje başarı ile sonuçlandırıldığında (proje bitirme belgesi alındığında) ise, söz konusu bu hesabın hem THP hükümleri hem "Özün Önceliği Kavramı" hem de edinilen gayri maddi hak (patent) nedeniyle 260 Haklar hesabında izlenmesi gerekmektedir. Uygulamada 260 Haklar hesabı yerine 263 Araştırma ve Geliştirme Giderleri hesabının da tercih edildiği görülmektedir. Fakat bu tür bir uygulamanın hem yukarıda belirtilen düzenlemeler açısından hem de bilanço kalemlerinin gerçeğe uygun yorumlanabilmesi açısından uygun olmayacağı düşünülmektedir.

Ar-Ge faaliyeti sonunda işletmenin başarısız olması durumunda, 263 no.lu hesapta izlenen ilgili tutar, dönem zararı olarak işlem görecektir. Ayrıca söz konusu gider tutarının vergi mevzuatı açısından kanunen kabul edilmeyen gider (KKEG) kapsamında değerlendirildiği unutulmamalıdır.<sup>18</sup>

<sup>17</sup> Sarf malzemesi satın alındığında "150 İlk Madde ve Malzeme" hesabı ile birlikte "191 İndirilecek KDV" hesabı borçlandırılacak, ödeme ya da borçlanma şekline göre ilgili hesap/hesaplar alacaklandırılacaktır. Sarf malzemesi ilgili projede kullanıldığında ise, 263 Araştırma ve Geliştirme Giderleri hesabının borçlandırılacağı (yani kullanım bedelinin aktifleştirileceği) ve 150 no.lu hesabın alacaklandırılarak kapatılacağı unutulmamalıdır. Ayrıca uygulamada, söz konusu tutarın öncelikle dönem gideri yani 750 Araştırma ve Geliştirme Giderleri hesabına kaydedildiği, bu hesaptan da 751 Araştırma ve Geliştirme Giderleri Yansıtma Hesabı aracılığı ile 263 no.lu hesaba aktarıldığı da görülmektedir.

<sup>18</sup> Başarısız olunan bir proje ile ilgili KDV üstlenilmiş ise, söz konusu KDV tutarı 263 no.lu hesaba aktarılır. Dolayısıyla yapılan harcama ile birlikte yüklenilen KDV de KKEG olarak işlem görür (Arslan, 2023, s. 469).

Bu durumda işletmenin yapması gereken yevmiye kaydı aşağıdaki gibi olacaktır.

|                                                       |           |
|-------------------------------------------------------|-----------|
| <hr/>                                                 |           |
| 689 DİĞER OLAĞANDIŞI GİDER VE ZARAR                   | 6.500.000 |
| 689 04 Kanunen Kabul Edilmeyen Giderler <sup>19</sup> |           |
| 689 04 001 .... no.lu Proje Giderleri                 |           |
| 263 ARAŞTIRMA VE GELİŞTİRME                           |           |
| GİDERLERİ                                             | 6.500.000 |
| Yürütülen proje sonunda başarısız olunması nedeniyle  |           |
| <hr/>                                                 |           |

Örneğin TGB’de faaliyet gösteren “Y” AŞ’ye ilişkin bilgiler ve hesaplamalar aşağıdaki gibidir:

| Değişken                                      | TL        | TL        |
|-----------------------------------------------|-----------|-----------|
| Ticari Kar                                    |           | 5.000.000 |
| İlaveler                                      |           | 6.500.000 |
| Kanunen Kabul Edilmeyen Giderler              | 6.500.000 |           |
| Kurumlar Vergisi Matrahı                      |           | 1.500.000 |
| Kurumlar Vergisi Tutarı (1.500.000 TL X 0,25) |           | 375.000   |

İşletmenin “ticari zararı” olmasına rağmen KKEG ticari zararından fazla olduğu için, kurumlar vergisi beyannamesi yukarıdaki gibi oluşturulacaktır.

#### Örnek 6:Ar-Ge Faaliyeti Sonucunda Elde Edilen Hakkın Satılması

Iğdır Üniversitesi Serhat Teknoloji Geliştirme Bölgesi’nde yazılım faaliyetlerinde bulunan “XYZ” Yazılım İşletmesi Ar-Ge çalışmaları sonucunda elde ettiği yazılım hakkını “ABC” İşletmesi’ne satmıştır. Yazılımın maliyet bedeli 9.000.000 TL, satış bedeli ise 15.000.000 TL’dir. Satış bedeli kredi kartı ile tahsil edilmiştir. Önceki iki yılda ayrılan amortisman tutarı 3.600.000 TL’dir.

|                                                    |            |
|----------------------------------------------------|------------|
| <hr/>                                              |            |
| 108 DİĞER HAZIR DEĞERLER                           | 15.000.000 |
| 108 01 Kredi Kartından Alacaklar                   |            |
| 268 BİRİKMİŞ AMORTİSMANLAR                         | 3.600.000  |
| 263 ARAŞTIRMA VE GELİŞTİRME                        |            |
| GİDERLERİ <sup>20</sup>                            | 9.000.000  |
| 679 DİĞER OLAĞANDIŞI GELİR VE KARLAR <sup>21</sup> | 9.600.000  |

<sup>19</sup> KKEG bu şekilde alt hesapta izlenebileceği gibi, ayrı bir yevmiye kaydı ile Nazım Hesaplar’da da izlenmesi mümkündür.

<sup>20</sup> Aktifleştirilen bu tür giderler 5 yılda ve % 20 oranı üzerinden amortisman (itfa payına) tabi tutulur.

<sup>21</sup> Uygulamada ve bazı eserlerde bu hesap yerine 649 Diğer Olağan Gelir ve Karlar hesabının kullanıldığı görülmektedir. Fakat THP’ye göre duran varlık satışı işletmenin olağan faaliyeti değildir. Bu nedenle burada 679 no.lu hesabın kullanılması gerekmektedir.

Ar-Ge faaliyeti sonunda ortaya çıkan gayri maddi varlığın satılması durumunda, edinilen kar tutarı (9.600.000 TL) kurumlar vergisinden, satış gelirleri üzerinden hesaplanması gereken KDV (15.000.000 TL x 0,20= 3.000.000 TL) ise istisna kapsamında yer almaktadır.

### Örnek 7: Personel Ücreti ile İlgili Vergi ve Destekler

Kastamonu Üniversitesi Teknoloji Geliştirme Bölgesi'nde faaliyet gösteren "XYZ" Mühendislik A.Ş.'ye ait Ar-Ge departmanında çalışan personelin net maaşı 61.050 TL'dir. Personelin brüt maaşı, SGK işveren payı, işsizlik sigortası işveren payı ve asgari geçim indirim toplam tutarı 103.437 TL olarak hesaplanmıştır.<sup>23</sup>

|                                                 |         |  |
|-------------------------------------------------|---------|--|
| 1                                               | /       |  |
| 750 ARAŞTIRMA VE GELİŞTİRME GİDER.              | 103.437 |  |
| - Brüt Ücret.....                               | 84.745  |  |
| - SGK İşveren Payı.....                         | 17.035  |  |
| - İşsizlik Sigortası İşveren Payı....           | 1.657   |  |
| 335 PERSONELE BORÇLAR                           | 61.050  |  |
| - Net Ücret.....                                | 59.420  |  |
| 360 ÖDENECEK VERGİ VE FONLAR.                   | 12.849  |  |
| - Gelir Vergisi.....                            | 10.588  |  |
| - Damga Vergisi.....                            | 631     |  |
| 361 ÖDENECEK SOSYAL GÜVENLİK KESİNTİLERİ        | 31.168  |  |
| - SGK İşveren Payı.....                         | 17.035  |  |
| - SGK İşçi Payı.....                            | 11.637  |  |
| - İşsizlik Sig. İşveren Payı...                 | 1.664   |  |
| - İşsizlik Sigortası İşçi Payı..                | 832     |  |
| 2                                               | /       |  |
| 360 ÖDENECEK VERGİ VE FONLAR                    | 7.514   |  |
| - Gelir Vergisi İstisnası.....                  | 7.088   |  |
| - Damga Vergisi İstisnası.....                  | 426     |  |
| 750 ARAŞTIR. VE GELİŞ. GİDER.                   | 7.514   |  |
| İstisnaya tabi gelir ve damga vergisinin iptali |         |  |
| 3                                               | /       |  |
| 335 PERSONELE BORÇLAR                           | 61.050  |  |
| - Net Ücret.....                                | 61.050  |  |
| 102 BANKALAR                                    | 61.050  |  |
| Ücret ödenmesi nedeniyle                        |         |  |
| 4                                               | /       |  |
| 360 ÖDENECEK VERGİ VE FONLAR                    | 3.705   |  |
| - Beyan Edilen Gelir Vergisi.....               | 3.500   |  |
| - Beyan Edilen Damga Vergisi..                  | 205     |  |

<sup>22</sup> Farklı bir örnek için bkz. Arslan, 2023, s. 334.

<sup>23</sup> Bu örnek Aktaş ve Delen, 2021, s. 749-755'den yararlanılarak geliştirilmiştir. Hesaplamaların alt hesaplarda verildiği şekilde yapıldığı varsayılmıştır.



|                                       |        |
|---------------------------------------|--------|
| 102 BANKALAR                          | 3.705  |
| /                                     |        |
| 5                                     |        |
| 361 ÖDENECEK SOSYAL GÜVENLİK KESİNTİ. | 31.168 |
| - SGK İşveren Payı.....               | 17.035 |
| - SGK İşçi Payı.....                  | 11.637 |
| - İşsizlik Sig. İşveren Payı.....     | 1.664  |
| - İşsizlik Sigortası İşçi Payı...     | 832    |
| 102 BANKALAR                          | 20.550 |
| 602 DİĞER GELİRLER                    | 10.618 |
| - 5 puanlık indirim.....              | 5.224  |
| - ½ SGK payı desteği...               | 5.394  |
| /                                     |        |

### Örnek 8: Sipariş Üzerine Yapılan Projelerin Satışı

Gazi Teknopark Teknoloji Geliştirme Bölgesi'nde yazılım ve tasarım faaliyetlerini yürüten "X" A.Ş., "Y" A.Ş. adına paratoner üretme konusunda anlaşmış ve aynı gün sipariş almıştır.<sup>24</sup> Siparişe istinaden banka aracılığı ile tahsil edilen avans tutarı 4.000.000 TL'dir. Üretim maliyeti 7.500.000 TL olan mamullerin toplam satış tutarı %20 KDV dahil 19.200.000 TL'dir.<sup>25</sup> Kalan tutar işletmenin banka hesabına havale yapılmıştır.

Söz konusu proje ile ilgili yapılan harcama türleri ve tutarları aşağıdaki gibidir<sup>26</sup>:

| <i>GİDER TÜRÜ</i>                          | <i>GİDER TUTARI<br/>(TL)</i> |
|--------------------------------------------|------------------------------|
| İlk madde ve malzeme maliyeti              | 5.000.000                    |
| Personel giderleri                         | 6.500.000                    |
| Elektrik, su, taşıma ve doğalgaz giderleri |                              |
| Finansman giderleri (faiz, kur farkı)      | 1.700.000                    |
| Amortisman giderleri                       | 500.000                      |

Sürekli Envanter Yöntemi'ne göre mamulün satışı ile ilgili yevmiye kayıtları aşağıdaki gibi olacaktır.

|                              |            |
|------------------------------|------------|
| 102 BANKALAR                 | 15.200.000 |
| 340 ALINAN SİPARİŞ AVANSLARI | 4.000.000  |
| 600 YURTİÇİ SATIŞLAR         | 16.000.000 |
| 391 HESAPLANAN KDV           | 3.200.000  |

<sup>24</sup> 4691 sayılı Kanunda belirtilen şartlar çerçevesinde belirtilen istisna hükümlerinden faydalanıldığı varsayılmıştır.

<sup>25</sup> Yapılan harcamalar ve ödenen KDV ile ilgili yevmiye kayıtları göz ardı edilmiştir.

<sup>26</sup> Sipariş nedeniyle Ar-Ge projesinde ortaya konulan gayri maddi hak, siparişi veren yani adına Ar-Ge projesi yürütülen işletmeye ait olduğu için, yapılan harcamalar "263 Araştırma ve Geliştirme Giderleri" hesabında izlenmez. Başka bir ifadeyle ilgili stok (150,151,152) ve maliyet hesaplarında (710,720,730) izlenir (Farklı bir örnek için bkz. Kazım Kır, Teknoloji Geliştirme Bölgelerinin (Teknokent) Vergi ve Muhasebe Uygulamaları Açısından İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Sivas, 2019, s. 99-103).

Proje kapsamında üretilen mamullerin satışı nedeniyle

|                               |           |           |
|-------------------------------|-----------|-----------|
| _____ / _____                 |           |           |
| _____ / _____                 |           |           |
| 620 SATILAN MAMULLER MALİYETİ | 7.500.000 |           |
| 152 MAMULLER                  |           | 7.500.000 |

Satılan mamullerin maliyet kaydı nedeniyle

\_\_\_\_\_ / \_\_\_\_\_

Söz konusu gelirler vergiden istisna olduğu için, işletmenin bu uygulamayı Nazım Hesaplar'da izleme gibi bir opsiyonu vardır. Bu durumda yapılacak yevmiye kaydı aşağıdaki gibi olabilecektir.

|                                                     |           |           |
|-----------------------------------------------------|-----------|-----------|
| _____ / _____                                       |           |           |
| 940 VERGİDEN İSTİSNA GELİRLER                       | 8.500.000 |           |
| 940 02 TGB Satış Gelirleri                          |           |           |
| 941 VERGİDEN İSTİSNA GELİR.                         |           |           |
| KARŞILIĞI                                           |           | 8.500.000 |
| 941 02 TGB Satış Gelir. Karşılığı                   |           |           |
| TGB'de elde edilen vergiden istisna gelir nedeniyle |           |           |
| (16.000.000 TL - 7.500.000 TL = 8.500.000 TL)       |           |           |
| _____ / _____                                       |           |           |

### Örnek 9: Üretimi Yapılan Bir Mamulün Satışı

Konya Teknoloji Geliştirme Bölgesi'nde faaliyet gösteren "KNY" A.Ş., tarım ürünleri üreten işletmeler için yeni bir ambalajlama yazılımı geliştirmiştir. Söz konusu ürünün yarısı yurt içine kalan yarısı da yurt dışına satılmıştır. Toplam satış tutarı 50.000.000 TL olup, tamamı işletmenin hesabının olmadığı "X" Bankası aracılığı ile tahsil edilmiştir.

|                                                             |            |            |
|-------------------------------------------------------------|------------|------------|
| _____ / _____                                               |            |            |
| 108 DİĞER HAZIR DEĞERLER                                    | 50.000.000 |            |
| 108 02 Banka Havaleleri                                     |            |            |
| 108 02 002 "X" Bankası                                      |            |            |
| 600 YURTİÇİ SATIŞLAR                                        |            | 25.000.000 |
| 600 02 İstisna Kapsamında Satışlar                          |            |            |
| 601 YURTDIŞI SATIŞLAR                                       |            | 25.000.000 |
| ... no.lu faturalar ile istisna kapsamında yapılan satışlar |            |            |
| _____ / _____                                               |            |            |

Söz konusu bu satışlar (4691 sayılı Kanun kapsamında) KDV açısından istisna olduğu için KDV hesaplanmamıştır.<sup>27</sup>

### Örnek 10: Yurt Dışı Harcamalar

İstanbul Teknoloji Geliştirme Bölgesi'nde faaliyet gösteren "FB" A.Ş. iklim riskleri konusunda inceleme yapmak ve veri toplamak üzere bir grup personelini Japonya'ya göndermiştir. Seyahat

<sup>27</sup> İstisna kapsamında olmayan satışlar için KDV hesaplanıp, 391 no.lu hesapta izleneceği açıktır.

süresince ulaşım, konaklama, yeme-içme vb. hususlar için yapılan toplam harcama tutarı 8.000.000 TL'dir. Ödemeler işletmeye ait kredi kartı ile gerçekleştirilmiştir.

|                                               |           |           |
|-----------------------------------------------|-----------|-----------|
| 263 ARAŞTIRMA VE GELİŞTİRME GİDER.            | 8.000.000 |           |
| 263 01 Seyahat Giderleri                      |           |           |
| 263 01 001 Yurtdışı Seyahat Gider.            |           |           |
| 329 DİĞER TİCARİ BORÇLAR <sup>28</sup>        |           | 8.000.000 |
| 329 01 Kredi Kartından Borçlar                |           |           |
| İstisna kapsamında yer alan çeşitli yurt dışı |           |           |
| harcamaları nedeniyle                         |           |           |

#### Örnek 11/1: Maddi Duran Varlıklarda Amortisman

İstanbul Üniversitesi ve İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Teknoloji Geliştirme Bölgesi'nde faaliyet gösteren "ABC" Teknoloji A.Ş., Ar-Ge faaliyetlerinde kullanmak üzere 10.000.000 TL tutarında "X" cihazı satın almıştır.<sup>29</sup> Söz konusu cihazın faydalı ömrü 5 yıldır.<sup>30</sup>

|                                                        |           |           |
|--------------------------------------------------------|-----------|-----------|
| 263 ARAŞTIRMA VE GELİŞTİRME GİDERLERİ                  | 2.000.000 |           |
| 257 BİRİKMİŞ AMORTİSMANLAR                             |           | 2.000.000 |
| (10.000.000 TL x 0,20 = 2.000.000 TL)                  |           |           |
| İstisna kapsamındaki "X" cihazına amortisman ayrılması |           |           |

Ar-Ge faaliyetlerinde direkt olarak kullanılan duran varlıklar için hesaplanan amortisman giderleri, "263. Araştırma ve Geliştirme Giderleri" hesabında izlenir (Arslan, 2023, s. 314). Bu yaklaşımın muhasebenin kuramsal gerçekleri açısından doğru olmadığı düşünülmektedir. Çünkü amortisman, maliyetin gidere dönüştürülmesi işlemidir. Burada ise amortisman tutarı, gider yerine ilk etapta 263 no.lu maddi olmayan duran varlık hesabına aktarılmıştır.

5746 ve 4691 Sayılı Kanunlar çerçevesinde yapılan araştırma ve geliştirme harcamalarının 750 no.lu hesapta izlenmesi gerekir. Bu hesaptaki ilgili tutar, hesap döneminin sonunda ya da projenin olumlu sonuçlandığı tarihte 751 no.lu hesap aracılığıyla 263 no.lu hesaba aktarılmalıdır (Argun vd., 2020, s. 224).

<sup>28</sup> Uygulamada bu hesap (vadesine göre 329/429 no.lu hesap) ile birlikte 309/409 no.lu hesabın da kullanıldığı görülmektedir. Ancak bu örnekteki borç tutarı, ticari faaliyetten dolayı doğan borç olduğu için 329/429 no.lu hesap tercih edilmelidir. Türkiye'de yaklaşık 128 milyon kredi kartı kullanılmaktadır (<https://medyascope.tv/2025/02/06/turkiyede-kredi-karti-sayisi-430-milyonu-asti-iste-tum-veriler/>). Dolayısıyla THP'de tıpkı alacaklarda olduğu gibi borçlanmalarda da kredi kartına ilişkin özgün bir hesabın yer almaması, büyük bir eksikliktir. Bu nedenle örneğin 32 no.lu grupta **323/423 Kredi Kartından Borçlar** hesabının mutlaka THP'ye eklenmesi tekdüze muhasebe uygulamaları ve mali tablolar açısından önem taşımaktadır. (İşletme tarafından hazır değer olarak nitelendirilen kredi kartından alacaklar için **104 Kredi Kartından Alacaklar**, nakit benzeri olarak nitelendirilemeyen kredi kartından ticari alacaklar için **123 Kredi Kartından Alacaklar** hesabı kullanılabilir.).

<sup>29</sup> TGB'lerde makine/teçhizat alımında KDV konusu istisna kapsamındadır. Bu nedenle KDV'ye ilişkin bilgi verilmemiştir.

<sup>30</sup> Bu soruda cihazın tamamıyla teknoparktaki yazılım faaliyetlerinde kullanıldığı kabul edilmiştir. Cihazın başka faaliyetlerde de kullanılması durumunda, "Teknokent'te faaliyet gösteren bir şirketin vergi muafiyeti faaliyetleri vergi muafiyeti kapsamına girmeyen işleri içeriyorsa, ortak giderlerin uygun tahsis anahtarı ile dağıtımının yapılması beklenir." (Hızarcı Beşer ve Çetel, 1686: 2023) ilkesi gereğince "kullanılan gün sayısı" esas alınarak yapılacak bir hesaplama sonucunda belirlenen kıst tutar ilgili fonksiyonel gider hesabına kaydedilmelidir. Yani toplam amortisman giderleri 263 no.lu hesap ile birlikte söz konusu fonksiyonel hesaba borç kaydedilecektir. Gerçek maliyetin ve dönem giderlerinin tayini açısından bu uygulama şarttır.

Bu nedenle yukarıdaki örneğin muhasebe tekniği açısından aşağıdaki gibi yapılmasının uygun olduğu düşünülmektedir.

|                                                                             |           |
|-----------------------------------------------------------------------------|-----------|
| <hr/>                                                                       |           |
| 750 ARAŞTIRMA VE GELİŞTİRME GİDERLERİ                                       | 2.000.000 |
| 257 BİRİKMİŞ AMORTİSMANLAR                                                  | 2.000.000 |
| (10.000.000 TL x 0,20 = 2.000.000 TL)                                       |           |
| İstisna kapsamında satın alınan “X” cihazına amortisman ayrılması nedeniyle |           |
| <hr/>                                                                       |           |
| 263 ARAŞTIRMA VE GELİŞTİRME GİDERLERİ                                       | 2.000.000 |
| 751 ARAŞTIRMA VE GELİŞTİRME GİDERLERİ YANSITMA HESABI                       | 2.000.000 |
| <hr/>                                                                       |           |
| 31                                                                          |           |

### Örnek 11/2: Haklar Hesabında Amortisman

Marmara Üniversitesi Teknoloji Geliştirme Bölgesi’nde faaliyet gösteren “XYZ” Mühendislik A.Ş., manyetik motor üretimi ile ilgili Ar-Ge çalışmalarını başarı ile sonuçlandırmıştır. Elde edilen ve aktifleştirilen gayri maddi hak (patent) bedeli 15.000.000 TL, amortisman (itfa payı) ise 3.000.000 TL’dir.

Bu durumda gayri maddi hak ile ilgili hesaplanan amortisman tutarı, dönem gideri olarak aşağıdaki gibi kaydedilecektir.

|                                       |           |
|---------------------------------------|-----------|
| <hr/>                                 |           |
| 750 ARAŞTIRMA VE GELİŞTİRME GİDER.    | 3.000.000 |
| 750 07 Amortisman Giderleri           |           |
| 268 BİRİKMİŞ AMORTİSMANLAR            | 3.000.000 |
| Amortisman giderleri nedeniyle        |           |
| (15.000.000 TL x 0,20 = 3.000.000 TL) |           |
| <hr/>                                 |           |

### Örnek 11/3: Gayri Maddi Hakkın Kiralanması Durumunda Amortisman

İTÜ Teknopark Teknoloji Geliştirme Bölgesi’nde faaliyet gösteren “MERT” Mühendislik A.Ş. manyetik motor üretimi ile ilgili Ar-Ge çalışmalarını başarı ile sonuçlandırmış ve elde ettiği patent hakkını “ABC” İşletmesi’ne kiralamıştır. Yıllık amortisman giderleri 2.000.000 TL’dir.

|                                    |           |
|------------------------------------|-----------|
| <hr/>                              |           |
| 750 ARAŞTIRMA VE GELİŞTİRME GİDER. | 2.000.000 |
| 750 07 Amortisman Giderleri        |           |
| 268 BİRİKMİŞ AMORTİSMANLAR         | 2.000.000 |
| <hr/>                              |           |
| 622 SATILAN HİZMET MALİYETİ        | 2.000.000 |
| 751 ARAŞTIRMA VE GELİŞTİRME        |           |
| <hr/>                              |           |

<sup>31</sup> Farklı bir uygulama için bkz. Arslan, 2023, s. 314.

GİDER.YANSITMA HESABI

2.000.000

**Örnek 11/4: Kira Giderleri, Özel Maliyete Katlanılması ve Özel Maliyet Hesabında Amortisman Giderleri**

“ALPER” Limited Şirketi Mersin Teknoloji Geliştirme Bölgesi’nde bir işyerini 01.01.2025 tarihinde % 10 KDV hariç (yıllık bedeli) 240.000 TL’ye kiralamış ve aynı anda Ar-Ge faaliyetine başlamıştır. Toplam tutar (264.000 TL) EFT yapılarak ödenmiştir.

“ALPER” Limited Şirketi kiraladığı bu işyerine asma kat ve vitrin yaptırmıştır. EFT yapılarak ödenen toplam tutar % 10 KDV dahil 990.000 TL’dir. Kira süresi 4 yıldır.

|                                                        |         |               |
|--------------------------------------------------------|---------|---------------|
| a.                                                     | /       |               |
| 750 ARAŞTIRMA VE GELİŞTİRME GİDER.                     | 240.000 |               |
| 750 01 Kira Giderleri                                  |         |               |
| 191 İNDİRİLECEK KDV                                    | 24.000  |               |
| 102 BANKALAR                                           |         | 264.000       |
| Kira giderinin ödenmesi nedeniyle                      |         |               |
| b.                                                     | /       |               |
| 264 ÖZEL MALİYETLER                                    | 900.000 |               |
| 191 İNDİRİLECEK KDV                                    | 90.000  |               |
| 102 BANKALAR                                           |         | 990.000       |
| Kiralanın bir işyerine asma kat yaptırılması nedeniyle |         |               |
| c.                                                     | /       | <sup>32</sup> |
| 750 ARAŞTIRMA VE GELİŞTİRME GİDER.                     | 225.000 |               |
| 750 07 Amortisman Giderleri                            |         |               |
| 268 BİRİKMIŞ AMORTİSMANLAR                             |         | 225.000       |
| Amortisman giderleri nedeniyle                         |         |               |
| -(990.000 TL / 1,10 = 900.000 TL)                      |         |               |
| -(1/4 yıl = 0,25)                                      |         |               |
| -(900.000 TL / 0,25 = 225.000 TL)                      |         |               |
|                                                        | /       |               |

**SONUÇ**

Devletlerin güçlü şirketler aracılığıyla ekonomik büyüme, yazılım, tasarım, bilişim, savunma sanayi, tıp teknolojileri, tarım, otomotiv, biyoteknoloji, nanoteknoloji, elektrik-elektronik ve ileri malzeme teknolojileri, yenilenebilir enerji ve uzay teknolojileri gibi stratejik alanlarda bağımsız olabilmeleri ve dolayısıyla sürdürülebilir kalkınma, siyasi istikrar, askeri güç, sosyal refah ve rekabet edebilme güçlerini artırarak varlıklarını idame ettirebilmeleri adına Teknoloji Geliştirme Bölgelerinin (TGB’lerin) kurulması günümüzde hayati bir öneme sahiptir. Mikro ve makro düzeyde bu amaçlara ulaşabilmek ve sürdürebilmek için; bilgi üreten, bilgiyi ticari değere (özellikle katma değeri yüksek teknoloji tabanlı ürüne) dönüştürerek işletmelerin rekabet gücünü artıran, stratejik önemi olan ve

<sup>32</sup> Ar- Ge faaliyetine ileri bir tarihte başlanması durumunda, Ar-Ge faaliyeti için kullanılmayan döneme ait kira giderleri 750 no.lu hesap yerine (maliyetin doğru olarak hesaplanabilmesi için) dönem gideri olarak ilgili fonksiyonel gider hesabında izlenecektir.

katma değeri yüksek yeni ürünler üretebilmek ve mevcut ürünleri geliştirebilmek amacıyla Türkiye’de kamu kurumları, yerel yönetimler, özel sektör ve teknoloji işletmeleri ile iş birliği içinde bir kamu şirketi niteliğinde olan TGB’ler (Teknokentler/Teknoparklar) kurulmuş halen de kurulmaya devam edilmektedir.

Ülkemizde; Amerika, Avrupa (Almanya, Fransa, Birleşik Krallık vd.) ve bazı Uzak Doğu Ülkeleri (Çin, Japonya, Güney Kore, Hindistan vd.) ile kıyaslandığında çok daha geç (ilk olarak 2001 yılında 4691 sayılı Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanunu daha sonra da 5746 Sayılı Araştırma, Geliştirme ve Tasarım Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkındaki Kanun ve yönetmeliklerle<sup>33</sup>) uygulamaya konulan ve halen yürürlükte olan bazı kişi ve işletmelere verilen teşvik ve yardımların türleri (kapsamı) aşağıdaki gibi ifade edilebilir (Aktaş ve Delen, 2021, s. 755):

- Ar-Ge ile birlikte yazılım ve tasarım faaliyetleri nedeniyle edinilen kazançların önemli bir kısmının gelir ve kurumlar vergisinden istisna tutulması,
- 3065 sayılı Kanun’da belirtilen yazılımlarla kısıtlı olmak koşuluyla, bölgeden yapılan teslim ve hizmetler ile ilgili KDV istisnası,
- Tasarım, yenilik ve Ar-Ge faaliyetlerinde kullanılması koşuluyla, yeni makine ve teçhizat alımlarının KDV’den istisna olması,
- İndirimli vergi oranları, indirimler ve tecil edilen vergi yükümlülükleri,
- Ar-Ge, tasarım ve destek personelinin bu görevleriyle ilgili ücretlerinin her türlü vergiden istisna tutulması,
- Araştırmacılara verilen ücret desteği,
- İthal edilen eşyaya ilişkin gümrük vergisi, damga vergisi, emlak vergisi ve harç istisnası,
- Finansman desteği (faizsiz kredi desteği, hibe gibi), sigorta primi işveren hissesi desteği ve gelir vergisi stopaj desteği,
- Düşük maliyetli kiralama gibi.

Ekonomik olarak büyüme, bilimsel iş birliği, teknoloji ve inovasyon açısından asla ikinci planda kalmaması gereken TGB’ler, maalesef Türkiye’de şu an itibarıyla yeterince hak etmiş olduğu ilgiyi görememektedir. Bunun en önemli nedenleri arasında; gelişmiş ülkeler ile kıyaslandığında yasal düzenlemelerin çok daha geç yürürlüğe konulması, makro ve mikro ölçekte sermaye birikiminin yetersiz olması, kısmen bürokratik zorluklar, altyapı/üstyapı eksikliği ve bu konuda bilinçli kişi ve kuruluş sayısının az olması gibi unsurlar yer almaktadır. Bu sorunu aşabilmek ve Türkiye’nin üretim faktörlerini (girişimcilik, sermaye, emek, toprak, işgücü, hammadde, enerji gibi) çok daha fazla etkin konuma getirebilmek için TGB’lerde faaliyet gösteren işletmelere verilen teşvik ve destekler ile ilgili yapılması önerilen uygulamaları aşağıdaki gibi özetlemek mümkündür.

<sup>33</sup> Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Uygulama Yönetmeliği ise 12 Mart 2014 tarihli ve 28939 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

• Bürokratik zorluklar, mevzuatın dağınık ve karmaşık olması, konu hakkında ilgili paydaşların haberdar olamaması gibi nedenlerden dolayı yatırımcıların mutlaka danışmanlardan destek almaları gerekmektedir.<sup>34</sup> Başka bir ifadeyle, Ar-Ge ile ilgili farklı mevzuatın olması ve söz konusu bu mevzuatlarda da sık sık değişikliğe gidilmesi, uygulamalarda farklılaşmaya neden olabilmektedir. Bu nedenle farklı algı ve uygulamaları ortadan kaldıracı ve uygulamada birliktelik sağlayabilmek için, Ar-Ge faaliyetlerine ilişkin mevzuatın tek bir merkezde, bir bütün olarak ve kolayca anlaşılır bir şekilde hazırlanması,

• Toplam Ar-Ge harcamalarının gayrisafi yurtiçi hasıla ve kamu harcamaları içindeki payının OECD (Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü) ülkelerinin ortalama seviyesine çıkartılabilmesi için öncelikle her bölgenin sosyo-ekonomik yapısının ve kaynak zenginliklerinin tespit edilmesi, sonra da verilebilecek teşvik türlerinin ve kapsamının bütçe dahilinde ivedilikle belirlenmesi,

• Ar-Ge, inovasyon ve tasarım konusunda başarılı olan ülkelerin (Almanya, Danimarka, İsveç gibi) başarı nedenleri ve ekosistemleri ülkemiz ile kıyaslanmalı, ulusal ve uluslararası işbirliği sonucunda elde edilen sonuçlara göre teşvik kapsamının muayyen (belirli) aralıklarla değerlendirilmesi,

• Türkiye’de faaliyet gösteren işletmelerin çok önemli bir kısmının (% 99,8)<sup>35</sup> KOBİ olması nedeniyle KOBİ’lere özel teşviklerin artırılması ve ilgili işletmelere bir üst seviyede olmanın mali avantajlarının net bir şekilde anlatılması,

• TGB’lerin cazibesinin (eğitim ve mentörlük/danışmanlık kanalıyla) anlatılması ve aynı zamanda artırılması amacıyla belirli aralıklarla düzenli olarak paydaş temsilcilerinin (üniversiteler, belediyeler, ilgili kamu kurumları, vakıf işletmeleri, teknoloji enstitüsü, Ticaret ve Sanayi Odaları, yazılım ve tasarım faaliyetleri ile iştigal eden işletmeler ile bu paydaşlara destek veren muhasebe meslek mensupları, hukukçular ve danışmanlar gibi) katılımının sağlandığı çalıştayların düzenlenmesi suretiyle mevcut ve potansiyel girişimcilerin bilinçlendirilmesi,

• Türkiye’de genç nüfusun fazla olması ve toplam sermaye birikiminin de yetersiz olması nedeniyle girişimcilerin sermaye sıkıntısı içinde oldukları açıktır. Bu nedenle TGB’lerde faaliyet gösteren işletmelere mümkün olduğunca çok daha fazla miktarda ucuz maliyetli direkt/endirekt olarak faydalandırılan ayni/nakdi sermaye desteğinin artırılması, bütçe dengeleri gözetilerek vergi muafiyet oranı ve istisna kapsamının genişletilmesi ile birlikte özellikle genç girişimcilerin yenilikçi (inovatif) fikirlerinin uygulanabilir konuma getirilmesi için en uygun ekosistemin hayata geçirilmesi,

• Yabancı sermayenin toplam yatırımlar içerisinde payını artırabilmek için Türkiye’nin yatırım konusunda avantajları (hammadde, genç nüfus, enerji, coğrafi konum, iklim, lojistik ve verilen teşvikler gibi) dünyanın her yerinde daha fazla net olarak anlatılmalı ve mevcutta verilen teşviklerin kapsamının (üretimi ve ihracatı artırımları koşuluyla) genişletilmesi,

• Vergi oranlarının ilgili işletmenin üretim, yatırım, satış ve istihdam ettiği personel sayısı esas alınarak belirlenmesi,

<sup>34</sup> <https://www.alomaliye.com/2012/07/25/turkiyede-tesvik-ve-destekler/> (Erişim Tarihi: 06.04.2025).

<sup>35</sup> <https://www.tobb.org.tr> (Erişim Tarihi: 30.04.2025).

- Vergi ve muhasebe uygulamaları esas alınarak gerçeğe uygun biçimde kurgulanmış örneklerin yer aldığı kitapçıkların (broşürlerin) hazırlanması ve zamanla değişime uğramış ilgili kısımlarının güncelleştirilmesi ve tanıtılması,
- Meslek mensuplarının (özellikle YMM ve SMMM’lerin) maruz kaldıkları prosedürün azaltılması ve güncel değişiklikleri takip etmelerinin kolaylaştırılması (Örneğin; “Tek Pencere Sistemi”nin sadeleştirilmesi, TUBİTAK, KOSGEB gibi kurumlardan alınan hibeler, öz sermaye yerine gelir hesabında izlenmesi gerekir. Her ne kadar gelir hesabında izlense de ilgili tutar Kurumlar Vergisi’nden muaftır. Ancak bu uygulama bilanço karını yükselttiği için oda aidatları hesaplamasında mükelleflere ek yük getirmektedir. Bu durum SMMM ile mükellef arasında soruna neden olabilmektedir.),
- TGB’lerin makro ekonomi içindeki payını artırabilmek için fiziki alt/üst yapıların genişletilmesi,
- Benzer teşviki alan bölge ve yatırımcılar arasında koordinasyonun ve bilgi paylaşımının geliştirilmesi,
- Alanında yeni olan işletmelerin başarılı olabilmeleri, sürekliliklerini koruyabilmeleri, deneyim ve bilgilerini artırabilmeleri amacıyla verilen kuluçka desteğinin artırılması (Örneğin; ofis alanı gibi fiziki ortam, teknolojik altyapı desteği, danışmanlık ve mentörlük hizmetleri, amaca uygun eğitim programları, networking (bağlantı) için sosyal imkanlar ve pazarlama ve tanıtım stratejileri gibi),
- Mühendislik fakülteleri başta olmak üzere TGB’lerin faaliyet alanı ile ilgili tüm fakültelerde piyasadaki uygulamalara yönelik pratik yapmalarına olanak tanıyacak her türlü alt yapının (laboratuvar ve araştırma merkezleri gibi) kurulması, özendirilmesi ve desteklenmesi,
- Üniversitelerde özellikle ilgili yüksek lisans ve doktora programları ile İİBF’ler ve Mühendislik Fakültelerinin ders programlarında TGB’leri tüm yönleriyle (uygulama/pratik yönüyle) ele alan derslerin/konuların müfredatta yer alması ihtiyaçtan öte zorunluluktur. Böylece donanımlı (kalifiye) personel sayısının artırılması ve TGB’lerin üniversitelere akademik, ekonomik ve sosyal faydalarının her alanda artırılması (proje, staj ve iş olanakları, yenilikçi ürün miktarı ve çeşitliliğinin artırılması, finansal ve teknik kaynakların/bütçelerin artırılması ve sonuçta bilgi tabanlı kalkınma gibi),
- TGB’lerde görev alan yeni mezun öğrencilere yönelik belirli bir istihdam kapasitesinin zorunlu olarak tahsis edilmesi ve staj aşamasında olan öğrencilere daha fazla olanak tanınması,
- Başarısızlıkla sonuçlanan Ar-Ge çalışmaları için yapılan harcamaların KKEG kapsamında değerlendirilmesi bu konuda işletmeleri temkinli davranmaya itebilmektedir. Bu nedenle söz konusu bu harcamaların tamamının veya en azından belirli bir kısmının mali karın tespitinde dikkate alınmasının sağlanması,



• Vergi (istisna, muafiyet gibi) ve muhasebe uygulamalarının (kimi zaman karışık ve birbiri ile çelişkili olması nedeniyle) etkinliğini artırabilmek ve işletmelerin karşılaştıkları spesifik sorunları kolayca anlaşılır ve aydınlatıcı düzenlemeler aracılığı ile çözebilmek ve güvenilir/gerçeğe uygun, karşılaştırılabilir mali tabloları düzenleyebilmek, yapılan yanlış işlemler nedeniyle cezalı duruma düşmemek için yasal mevzuat ve düzenlemelerin daha basit ve anlaşılabilir bir şekilde (başta Hazine ve Maliye Bakanlığı ile Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının yetkilileri olmak üzere ilgili paydaş temsilcilerinin bir araya gelmeleri suretiyle) ivedilikle kaleme alınması.

Sonuç olarak; son yıllarda her ne kadar TGB’lerde faaliyet gösteren işletme sayısı, Ar-Ge proje sayısı ve inovasyon faaliyetleri hızla artsa da (özellikle büyük şehirlerde), ülkemizin sahip olduğu üretim faktörlerinin zenginliği esas alındığında, teknoloji ve teknolojik ürün sayısı çerçevesinde bazı alanlarda OECD ülkelerinin ortalamasının gerisinde olduğumuz bir gerçektir. Bu sorunu aşabilmek ve beraberinde yerel/bölgesel/ulusal ölçekte ekonomik ve sosyal dinamiklere uygun teknoloji hamlesini hayata geçirebilmek için yukarıda sıralanan önerilerin ilgili kişi ve kurumlar tarafından değerlendirilmesi ve uygulanabilirliği kabul edilen önerilerin ivedilikle hayata geçirilmesi gerekmektedir. Böylece; başta üretimin kayıt altına alınması (kayıt dışı ekonominin azaltılması), enflasyonun düşürülmesi, istihdamın artırılması, özellikle katma değeri yüksek ürün miktarının artırılması, ithalatın azaltılması, ihracatın artırılması, vergi gelirlerinin artırılması, cari açığın azaltılması, yabancı sermaye girişinin artırılması, geri kalmış bölgelerden göçün önlenmesi/hatta tersine göçün teşvik edilmesi, çevre kirliliğinin önlenmesi, beyin göçünün azaltılması, yerel yönetimlerin daha etkin çalışabilmeleri, üniversitelerimizin ve söz konusu stratejik alanlarda faaliyet gösteren işletmelerin ulusal/uluslararası ölçekte rekabet güçlerini artırmaları konusunda pozitif gelişmeler yaşanabilecektir. Fakat devletimizin bu olanakları (teşvik ve destekleri) girişimcilere tanınması kadar, çıkılan bu yolda başarı düzeyini artırabilmek için kesinlikle “müeyyide ve mükafat mekanizmalarının da ödün vermeksizin sürekli olarak işletilmesi” amacıyla denetlenmesi (özellikle harcamaların sürekli olarak denetim altında tutulması), gerektiğinde revize edilmesi ve hedef odaklı uygulanması büyük önem arz etmektedir. Bu nedenle; “bilinç, bürokratik kolaylık, altyapı, ayni/nakdi teşvik ve destekler, yatırım, etkin bir izleme ve değerlendirme, müeyyide ve mükafat” silsilesine dayalı sürdürülebilir bir kalkınma modelinin hayata geçirilmesi ile birlikte makro ölçekte bütçe sorunumuz çok daha hızlı bir şekilde çözülebilecek, her yönden ulusal güvenliğimiz daha da güçlendirilebilecek ve böylece ülkemiz dünyada hak ettiği konuma çok daha çabuk kavuşabilecektir. Aksi takdirde girişimciler tarafından TGB’ler “vergiden korunma bölgeleri/limanı” olarak görülebilecektir.

## KAYNAKÇA

- Akgün, A.E., & Güner, M. (2022). Türkiye’de Teknoparkların Gelişimi ve Önemi. Kacır, M. F., Şeker, M. ve Doğrul, M. (Ed.) içinde *Millî Teknoloji Hamlesi: Toplumsal Yansımaları ve Türkiye’nin Geleceği*, Ankara: Türkiye Bilimler Akademisi.
- Aktaş, R., & Delen, S. (2021). Teknoloji Geliştirme Bölgelerindeki Firmalara Yönelik Vergisel Teşvik ve Desteklerin Muhasebe Uygulamaları. *Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi*, 14(2), 727-757.

- Annerstedt, J. (2006). Science Parks and High-Tech Clustering. Bianchi, P., Labory, S. (Ed.) içinde *In International Handbook on Industrial Policy*, Cheltenham, UK ve Northampton, MA, USA: Edward Elgar, s. 279-297.
- Apak, T. (2012). Türkiye’de Teşvik ve Destekler. 06.04.2025 tarihinde <https://www.alomaliye.com/2012/07/25/turkiyede-tesvik-ve-destekler/> adresinden erişildi.
- Araştırma, Geliştirme ve Tasarım Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkındaki Kanun. (2025). 13.04.2025 tarihinde <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=5746&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5> adresinden erişildi.
- Ar-Ge ve Yenilik Faaliyetlerinde Hibe ve Desteklerin Muhasebeleştirilmesi. (2025). 19.04.2025 tarihinde <https://www.argeteknokent.com/makaleler/ar-ge-ve-yenilik-faaliyetlerinde-hibe-ve-desteklerin-muhasebelestirilmesi> adresinden erişildi.
- Argun, D., Pamukçu, F., & Eroğlu, Z. (2020). *Envanter ve Finansal Tablolar*, İstanbul: Beta Yayıncılık.
- Arslan, C. (2023). *Ar-Ge Tasarım ile Teknokentlerde Vergi ve Muhasebe Uygulamaları*, Ankara: Ar-Ge ve Tenokent Mali Müşavirlik.
- Baykul, A. (2015). Teknoloji Geliştirme Bölgesi Yönetici Şirketlerinin Etkinliklerinin Veri Zarflama Analizi ile Değerlendirilmesi, Doktora Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi.
- Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planı 1985-1989. (2025). 27.03.2025 tarihinde <https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/08/Besinci-Bes-Yillik-Kalkinma-Plani-1985-1989.pdf> adresinde erişildi.
- Bilgin, O., & Işık, H. B. (2022). Türkiye’deki Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Üzerine Tekno Ekonomik Araştırmalar: Makale ve Tezler Üzerine Bir İçerik Analizi. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 49.
- Bülbül, Y., & Özbay, D. (2011). *Teknoparklar - Teknolojik Bilginin Ticarileşmesi*, İstanbul: İstanbul Ticaret Odası Yayınları.
- Canbulut, A. (2024). Teknoloji Geliştirme Bölgelerine Uygulanan Vergi Teşvikleri: Türkiye ve Seçilmiş AB Ülkeleri Örneği, Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir Üniversitesi.
- Cansız, M. (2017). *2023’e Doğru Türkiye Teknoparkları*, Ankara: Kalkınma Bakanlığı.
- Castells, M., & Hall, P. (1994). *Technopoles of the World - The Making of 21st Century Industrial Complexes*, Abingdon: Routledge.
- Çaltekin, M. (2018). *Teknoloji Geliştirme Bölgeleri ile Ar-Ge ve Tasarım Merkezlerinde Vergi ve Sosyal Güvenlik Uygulamaları*, İstanbul.
- Dede, A. (2015). Hibe Kredileri ve Devlet Teşviklerinin, Gelir veya Öz Kaynak Olarak Değerlendirilmesi ve Muhasebeleştirilmesi. 15.04.2025 tarihinde <https://www.muhasibetr.com/yazarlarimiz/adnandede/010/> adresinden erişildi.
- Finansal Raporlama Standartlarına Uygun Hesap Planı Taslağı. (2025). 03.04.2025 tarihinde [https://www.kgk.gov.tr/Portalv2Uploads/files/Duyurular/v2/TFRS/EK2\\_Finansal%20Raporlama%20Standartlarına%20Uygun%20Hesap%20Planı%20Taslağı.pdf](https://www.kgk.gov.tr/Portalv2Uploads/files/Duyurular/v2/TFRS/EK2_Finansal%20Raporlama%20Standartlarına%20Uygun%20Hesap%20Planı%20Taslağı.pdf) adresinden erişildi.
- Güngör, B. (2025). Genel Muhasebe, Atatürk Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi, Ünite: 9 Duran Varlıklar. 28.04.2025 tarihinde <https://m.ataaof.edu.tr/pdf.aspx?du=uqSHRyWrNkduJ2o0pGdvFg==> adresinden erişildi.
- Hızarcı Beşer, B., & Çetil, C. (2023). Türkiye’de Teknokentlere Yönelik Vergi İstisna ve Teşviklerin Değerlendirilmesi. *Sosyal, Beşeri ve İdari Bilimler Dergisi*, 6(12).

- İncekara, A. (1995). *Türkiye’de Teşvik Sistemi*, İstanbul: İstanbul Ticaret Odası.
- İnternet: <https://www.tobb.org.tr>. (2025). (Erişim Tarihi: 30.04.2025).
- İnternet: <https://medyascope.tv/2025/02/06/turkiyede-kredi-karti-sayisi-430-milyonu-asti-iste-tum-veriler/>. (2025). Türkiye’de Kaç Kredi Kartı Var: İşte Verilerle Kredi Kartı Kullanımı. <https://medyascope.tv> (Erişim Tarihi: 24.04.2025).
- İstanbul Sanayi Odası. (2025). 23.03.2025 tarihinde <https://www.iso.org.tr/iso-tesvik-masasi/inset/Destek-ve-Tesvik-20201009.pdf> adresinden erişildi.
- Katma Değer Vergisi Kanunu. (2025). 15.04.2025 tarihinde <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.3065.pdf> adresinden erişildi.
- Kır, K. (2019). Teknoloji Geliştirme Bölgelerinin (Teknokent) Vergi ve Muhasebe Uygulamaları Açısından İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi.
- Kurumlar Vergisi Genel Tebliği. (2025). 21.04.2025 tarihinde <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=11219&MevzuatTur=9&MevzuatTertip=5> adresinden erişildi.
- Tekdüzen Hesap Planı. (2025). 23.03.2025 tarihinde <https://www.gib.gov.tr/fileadmin/mevzuatek/eski/muhsisteb1ekmuh5b.htm> adresinden erişildi.
- Teknokent Muhasebesi. (2025). 24.03.2025 tarihinde <https://www.argeteknokent.com/makaleler/teknokent-muhasebesi> adresinden erişildi.
- Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanunu. (2025). 26.04.2025 tarihinde <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.4691.pdf> adresinden erişildi.
- TGB Listesi. (2025). 16.03.2025 tarihinde <https://teknopark.sanayi.gov.tr/Home/TgbListesi> adresinden erişildi.
- Yavuz, A. (2010). Bir Maliye Politikası Aracı Olarak Yatırım Teşviklerinin Rekabet Koşulları Altında Özel Kesim Yatırımları ve İstihdam Üzerine Etkisi: Ekonometrik Bir Analiz. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 15(1).
- Yığın, Y. (2019a). Teknoloji Geliştirme Bölgelerinin Ekonomiye Katkısı ve Vergilendirilmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi.
- Yığın, Y. (2019b). Teknoloji Geliştirme Bölgelerinin Ekonomiye Katkısı ve Vergilendirilmesi, Yüksek Lisans Dönem Projesi, Pamukkale Üniversitesi.